

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMO (pirmoji kolegija)
SPRENDIMAS
2004 m. spalio 5 d.*

Byloje T-144/02

Richard J. Eagle, gyvenantis Oxon (Jungtinė Karalystė), ir 12 ieškovų, kurių pavardės pateikiamos priede, atstovaujami *barrister* D. Beard,

ieškovai,

prieš

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama J. Currall ir L. Escobar Guerrero, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

palaikomą

Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos J.-P. Hix ir A. Pilette,

įstojusios į bylą šalies,

* Proceso kalba: anglų.

dėl žalos, tariamai patirtos dėl neįdarbinimo Europos Bendrijų laikiniais tarnautojais bendrojoje įmonėje *Joint European Torus* (JET), atlyginimo,

EUROPOS BENDRIJŲ PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS
(pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas B. Vesterdorf, teisėjai M. Jaeger ir H. Legal,
posėdžio sekretorius J. Plingers, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2003 m. gegužės 8 d. ir rugsėjo 23 d.
posėdžiams,

priima šį

Sprendimą

Teisinis pagrindas

1 EAEB sutarties 1 straipsnio 1 dalyje nurodoma:

„Bendrijos uždavinys – sudarant būtinas sąlygas sparčiai kurti ir plėtoti branduolinę pramonę prisidėti prie gyvenimo lygio valstybėse narėse gerinimo ir santykių su kitomis šalimis plėtojimo“.

- 2 EAEB sutarties 2 straipsnis numato, kad siekdama įgyvendinti savo tikslus, Europos atominės energijos bendrija (EAEB) skatina mokslo tiriamąjį darbą ir laiduoja techninės informacijos sklaidimą.

- 3 EAEB sutarties 49 straipsnyje nurodoma:

„Bendrosios įmonės steigiamos Tarybos sprendimu.

Kiekvienai bendrajai įmonei suteikiamas juridinio asmens statusas.

Kiekvienoje valstybėje narėje ji gali naudotis visomis teisėmis, kurias juridiniams asmenims suteikia tos valstybės įstatymai. Ji gali įsigyti ir perduoti kilnojamąjį arba nekilnojamąjį turtą bei šalies teisėmis dalyvauti teismo procesuose.

Kiekvienai bendrajai įmonei galioja pramonės ir komercinėms įmonėms taikomos taisyklės, jei šioje Sutartyje ar jos pačios įstatuose nenumatyta kitaip. Bendrosios įmonės įstatuose gali būti pateikiama papildoma nuoroda į valstybių narių nacionalinius įstatymus.

Išskyrus tuos atvejus, kai jurisdikcija tuo klausimu pagal šią Sutartį suteikiama Teisingumo Teismui, ginčai, susiję su bendrosiomis įmonėmis, yra sprendžiami atitinkamų kompetentingų nacionalinių teismų.“

4 Remiantis EAEB sutarties 51 straipsniu:

„Kol įkuriamos už bendrųjų įmonių veiklą atsakingos institucijos, Komisija atsako už visų Tarybos sprendimų, susijusių su šių įmonių steigimu, vykdymą.“

5 EAEB sutarties 152 straipsnis nurodo:

„Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti Bendrijos ir jos tarnautojų ginčus neperžengiant tarnybos nuostatuose arba įdarbinimo sąlygose nustatytų ribų ir laikantis jose numatytų sąlygų.“

6 Remiantis EAEB sutarties 151 straipsniu:

„Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso nagrinėti ginčus susijusius su žalos atlyginimu, numatytu 188 straipsnio antroje pastraipoje (EAEB)“ .

7 Pagal EAEB sutarties 188 straipsnio 2 dalį:

„Deliktinės atsakomybės atveju Bendrija pagal bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus atlygina bet kokią žalą, kurią, eidami savo pareigas, padaro jos institucijos ar jų tarnautojai.“

- 8 Bendroji įmonė (*joint undertaking*) *Joint European Torus* (JET), kurioje dirba ieškovai, buvo įsteigta 1978 m. gegužės 30 d. Tarybos sprendimu 78/471/Euratomas (OL L 151, p. 10) EAEB programai „*Fusion*“ įgyvendinti, kuri numatė didelio toroidinio įrenginio tokomako tipo ir jo papildomų įrenginių sukūrimą, funkcionavimą ir eksploataciją. Iš pradžių projektui JET įgyvendinti numatytas 12 mėnesių terminas tris kartus buvo pratęstas: 1998 m. liepos 25 d. Tarybos sprendimu 88/447/Euratomas (OL L 222, p. 4) iki 1992 m. gruodžio 31 d., 1991 m. gruodžio 19 d. Tarybos sprendimu 91/677/Euratomas (OL L 375, p. 9) iki 1996 m. gruodžio 31 d., ir 1996 m. gegužės 7 d. Tarybos sprendimu 96/305/Euratomas (OL L 117, p. 9) iki 1999 m. gruodžio 31 dienos. Programa pateko į Europos termobranduolinės sintezės plėtos susitarimo taikymo sritį.
- 9 Bendrosios įmonės įstatai (toliau – įstatai), pateikiami Sprendimo 78/471 priede, įtvirtina, kad jos pagrindinė buveinė yra Culham, Oxfordshire, Jungtinėje Karalystėje ir kad jos nariai, be EAEB, yra valstybės narės arba jų institucijos, kompetentingos atominės energetikos srityje, ypač priimančioji organizacija *United Kingdom Atomic Energy Authority* (UKAEA), o nuo 1991 m. gruodžio 19 d. ir Šveicarijos Konfederacija.
- 10 Įstatuose įtvirtinta, kad JET institucijos yra taryba ir projekto direktorius. JET tarybai padeda vykdomasis komitetas ir ji gali kauptis nuomonės į mokslo tarybą.
- 11 Remiantis įstatų 4.2.2. straipsniu:

„JET tarybos funkcijos:

<...>

- d) pasiūlyti Komisijai arba atitinkamais atvejais priimančiai organizacijai įdarbinti direktorių ir vyriausiąjį projekto personalą ir nustatyti jų paskyrimo laiką, tvirtinti pagrindinę projekto grupės struktūrą ir priimti sprendimus dėl personalo skyrimo bei valdymo procedūros;

<...>

- f) pagal 10 straipsnį tvirtinti metinį biudžetą, įskaitant etatų sąrašą, projekto plėtros planą ir projekto sąnaudų įvertinimą.“

12 Pagal įstatų 7 straipsnį projekto direktorius yra bendrosios įmonės vykdomoji institucija ir teisėtas jos atstovas, „pagal JET tarybos nurodymus vykdamas projekto plėtros planą ir vadovaujantis projekto valdymui“. Jo „funkcijos yra:

- a) organizuoti, vadovauti ir kontroliuoti projekto grupę;

- b) teikti JET tarybai pasiūlymus dėl pagrindinės projekto grupės struktūros ir siūlyti tarybai vyriausiojo personalo kandidatūras.“

13 Įstatų 8 straipsnio dėl projekto grupės pirminėje redakcijoje, taikytoje iki 1998 m. spalio 21 d. (žr. 25 ir 26 punktus), nurodyta:

„8.1 Projekto grupė padeda projekto direktoriui vykdyti savo pareigas. Projekto grupės personalas nustatomas metiniame biudžete pateikiamame etatų sąrašė. Pagal 8.3 (straipsnį) personalą sudaro bendrosios įmonės narių darbuotojai ir kiti darbuotojai. Projekto grupės personalas įdarbinamas pagal 8.4 ir 8.5 (straipsnių) nuostatas.

8.2 Projekto grupė turi išlaikyti pusiausvyrą tarp būtinybės užtikrinti projekto, kaip Bendrijos projekto, pobūdį, ypač kiek tai susiję su atitinkamo kvalifikacijos lygio reikalaujančiomis darbo vietomis (fizikų, inžinierių, atitinkamo lygio administratorių), ir suteikti kuo daugiau įgaliojimų projekto direktoriui parenkant personalą, siekiant užtikrinti veiksmingą valdymą. Taikant šį principą būtų atsižvelgiama į bendrosios įmonės narių, nepriklausančių Europos Bendrijoms, interesus.

8.3 Bendrosios įmonės nariai aprūpina bendrą įmonę kvalifikuotu mokslo, technikos ir administraciniu personalu.

8.4 Personalas, kuriuo aprūpina priimančioji organizacija, išlieka šios organizacijos darbuotojais pagal tarnybos minėtoje organizacijoje sąlygas ir yra jos skiriamas į bendrąją įmonę.

8.5 Išskyrus, jei bus nuspręsta kitaip, atskirais atvejais pagal JET tarybos priimtas personalo skyrimo ir valdymo procedūras personalą, kuriuo aprūpina ne priimanti institucija, bet kiti bendrosios įmonės nariai, kaip ir visą kitą personalą Komisija įdarbina laikinaisiais tarnautojais pagal kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygas ir skiria į bendrąją įmonę.

8.6 Visas personalas, dalyvaujantis projekto grupėje, yra pavaldus projekto direktoriui.

8.7 Visas išlaidas personalui, įskaitant išlaidas darbuotojams, kuriuos į bendrąją įmonę skiria Komisija ir priimančioji organizacija, padengia bendroji įmonė.

8.8 Visi nariai, sudarę asociacijos sutartis su (EAEB), įsipareigoja suteikti darbo vietą personalo nariams, paskirtiems į projektą ir laikinai įdarbintiems Komisijoje, po jų užduočių projekte įvykdymo.

8.9 JET taryba nustato išsamias personalo skyrimo ir valdymo procedūras.“

14 Byloje *Ainsworth ir kt. prieš Komisiją ir Tarybą* (271/83, 15/84, 36/84, 113/84, 158/84, 203/84 ir 13/85, Rink. p. 167), kurioje 1987 m. sausio 15 d. Teisingumo Teismas priėmė sprendimą, ieškovai, Didžiosios Britanijos piliečiai, įdarbinti UKAEA ir paskirti į bendrąją įmonę dalyvauti projekto grupėje, ginčija tos įmonės JET direktoriaus sprendimą, priimtą Komisijos vardu, kuriuo atsisakoma integruoti juos kaip laikinuosius tarnautojus į Komisijos personalą pagal EAEB sutartį. Visų pirma jie remiasi tuo, kad dėl 8.4 ir 8.5 straipsniuose įtvirtinto nevienodo požiūrio bendrosios įmonės įstatai yra neteisėti.

15 Teisingumo Teismas nustatė, kad šiomis nuostatomis „siekiama įtvirtinti nevienodą požiūrį, priklausomą nuo organizacijos narės, kuri paskyrė į bendrąją įmonę

atitinkamą tarnautoją“ (32 punktas). Tačiau Teismas pažymėjo, kad „JET yra (buvo) išimtinai mokslo tyrimams ribotam laikotarpiui įsteigta įmonė“ (35 punktas) ir nurodė ypatingą UKAEA, kuri kaip priimančioji organizacija turėjo įsipareigojimų, padėtį (36 ir 37 punktai). Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, Teisingumo Teismas patvirtino, „kad specifinė priimančios organizacijos UKAEA padėtis JET atžvilgiu, kuri nebuvo panaši į jokios kitos organizacijos JET narės padėtį, yra objektyvus nevienodo požiūrio, įtvirtinto įstatų 8.4 ir 8.5 punktuose, pateisinimas“ (38 punktas).

- 16 1991 m. gruodžio 10 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją, kurioje išsakyta nuomonė apie pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo, keičiančio bendrosios įmonės JET įstatus, ir išreiškė būgštavimus dėl to, kad skirtingas tyrinėtojų, dirbančių Komisijoje ir nacionalinės valdžios institucijose, atlyginimas sukelia įtampą JET viduje (OL C 13, 1992, p. 50).
- 17 Bylose *Altmann ir kt. prieš Komisiją* (T-177/94 ir T-377/94, Rink. p. II-2041), kuriose 1996 m. gruodžio 12 d. Pirmosios instancijos teismas priėmė sprendimą, ieškovai, Didžiosios Britanijos piliečiai, UKAEA personalo nariai, paskirti į JET, ginčijo Komisijos sprendimus, atmetančius jų prašymus įdarbinti laikiniais Bendrijos tarnautojais. Jie rėmėsi pasikeitusiomis aplinkybėmis, atsiradusiomis po minėto sprendimo *Ainsworth ir kt. prieš Komisiją ir Tarybą* paskelbimo.
- 18 Pirma, Pirmosios instancijos teismas patvirtino, kad „visų personalo narių, sudarančių projekto grupę, padėtis yra (buvo) panaši, neatsižvelgiant į organizaciją narę, juos skiriančią (paskyrusią) į bendrąją įmonę. Visi jie dirba (dirbo) išimtinai projektui toje pačioje grupėje ir yra (buvo) pavaldūs tam pačiam direktoriui. Jie buvo įdarbinti to paties konkurso metu ir jų pareigos paauskštintos dėl jų pačių nuopelnų, neatsižvelgiant į paskyrusius darbdavius“ (81 punktas). Antra, Pirmosios instancijos

teismas patvirtino nevienodą požiūrį projekto grupėje atlyginimo už darbą ir karjeros galimybių atžvilgiu, išplaukiantį iš bendrosios įmonės įstatų 8.4 ir 8.5 straipsnių nuostatų (82, 84 ir 85 punktai).

- 19 Vėliau Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad „1987 m. Teisingumo Teismui pateikta padėtis pasikeitė ir įgijo naujų atspalvių“, „buvo kalbama ypač apie“: a) esminį JET gyvavimo laikotarpio pratęsimą; b) UKAEA įtakos bendrosios įmonės organizavimui ir veikimui sumažinimą; c) atsisakymą UKAEA teikti prieštaravimus dėl to, kad darbuotojai, kuriais ji aprūpino JET, paliko savo tarnybą dėl tarnybos Komisijoje; d) bendrosios įmonės veikimo sutrikimą dėl socialinių konfliktų, ir e) JET įdarbinimo sistemos nesugebėjimą pasiekti savo tikslų“ (96 punktas).

- 20 Pirmosios instancijos teismas taip pat nusprendė:

„Atsižvelgiant į visus šiuos elementus būtina konstatuoti, kad išnyko visos faktinės aplinkybės, kurias Teisingumo Teismas nurodė pagrįsdamas savo išvadą, pagal kurią nevienodas požiūris, įtvirtintas JET įstatuose, buvo objektyviai pateisinamas. Be to, reikia priminti, kad Teisingumo Teismas nepareiškė nuomonės dėl nevienodo požiūrio, susijusio su karjeros galimybėmis ir darbo saugumu, kurie nebuvo ginčijami *Ainsworth* byloje“ (117 punktas).

- 21 Dėl sąvokos „kitas personalas“, numatytos įstatų 8 straipsnio (pirminėje redakcijoje), Pirmosios instancijos teismas manė, kad „nors nėra (nebuvo) jokios įstatų nuostatos, aiškiai ir nedviprasmiškai draudžiančios kaip „kitą personalą“ pagal 8.5 straipsnį įdarbinti asmenis, kurie, kaip ir ieškovai, UKAEA buvo paskirti į projektą, bendra

įstatų struktūra ir jų nuostatų formuluotė leido padaryti išvadą, kad toks įdarbinimas būtų žalingas šiais įstatais numatytai personalo įdarbinimo ir valdymo sistemai“ (136 punktas).

22 Pirmosios instancijos teismas pridūrė:

„Įstatų 8.5 punkte įtvirtintą sąvoką „kitas personalas“ būtina aiškinti atsižvelgiant į 8.1 punktą, kuriame nurodoma, jog, pirma, pagal 8.3 straipsnį projekto grupę sudaro personalas, kuriuo aprūpina JET nariai, ir, antra, „kitas personalas“. Šios nuostatos nenumato procedūros, pagal kurią projekto grupės narys, kuriuo aprūpino UKAEA, atsistatydina tam, kad būtų įdarbintas Komisijoje kaip „kitas personalas“ (137 punktas).

23 Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad „įstatų 8.4 ir 8.5 straipsnių pirminė redakcija negali (negalėjo) būti aiškinama leidžiama įdarbinti ieškovus kaip „kitą personalą“ šių nuostatų prasme“ (139 punktas), ir patvirtino „įstatų 8.4 ir 8.5 straipsnių, jiems įgyvendinti skirtų papildomų nuostatų ir administracinių taisyklių neteisėtumą, nes jie įtvirtina (įtvirtino) arba prisideda (prisidėjo) prie objektyviai nepagrįsto ir dėl to neteisėto nevienodo požiūrio, ypač dėl perspektyvos įsidarbinti Bendrijos viešojoje tarnyboje, dviejų JET tarnautojų kategorijų atžvilgiu, neatsižvelgiant į organizaciją narę, kuri aprūpino bendrąją įmonę tarnautoju“ (141 punktas).

- 24 Kalbant apie ieškovų reikalavimus dėl su nagrinėjama diskriminacija susijusių finansinių nuostolių atlyginimo, Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad iš įstatų išplaukiantis vienodo požiūrio principo pažeidimas nėra pakankamai ryškus šioje byloje, jog būtų galima numatyti Europos Bendrijos atsakomybę dėl neteisėtai Tarybos priimtų ir Komisijos įgyvendintų aktų (154 punktas).
- 25 Priėmus minėtą sprendimą *Altmann ir kt. prieš Komisiją*, kuris nebuvo apskųstas, 1998 m. spalio 13 d. Tarybos sprendimas 98/585/Euratomas (OL L 282 p. 65), įsigaliojęs 1998 m. spalio 21 d., pakeitė bendrosios įmonės įstatus ir panaikino juose įtvirtintas sąvokos „kitas personalas“ nuorodas. Į
- 26 Pagal Sprendimo 98/585 priedo 4 punktą 8.1, 8.3, 8.4, 8.5 ir 8.7 straipsniai suformuluoti taip:

„8.1 Projekto grupė padeda projekto direktoriui vykdyti savo pareigas. Projekto grupės personalas nustatomas metiniame biudžete pateikiamame etatų sąrašė. Pagal 8.3 punktą ją sudaro bendrosios įmonės narių darbuotojai“.

„8.3 Bendrosios įmonės nariai, sudarę asociacijos sutartis su (EAEB), arba terminuotas sutartis pagal (EAEB) „*Fusion*“ programą valstybėse narėse, su kuriomis ryšiai nepalaikomi (toliau – „Kontroliuojanti organizacija“), aprūpina bendrąją įmonę kvalifikuotu mokslo, technikos ir administraciniu personalu“.

Faktinės bylos aplinkybės ir procesas

- 27 13 ieškovų, turinčių Didžiosios Britanijos pilietybę, dirbo JET projekte ir 8 iš jų 10 ar daugiau metų atliko inžinierių, technikų arba braižytojų funkcijas. Suinteresuotieji asmenys, įdarbinti pagal pirmąją metinę sutartį, iki 1998 m. spalio mėnesį padarytų įstatų pakeitimų neturėjo jokių sutartinių santykių su UKAEA ar Komisija, tačiau buvo įdarbinti ir apmokami trečiųjų įmonių, sudariusių sutartis su bendrąja įmone JET. Jų įsipareigojimai, kurių tikslas buvo aprūpinti personalu bendrąją įmonę JET, baigėsi 1999 m. gruodžio 31 d. pasibaigus projektui.
- 28 Bendroji įmonė JET sudarė sutartis su įdarbinimo agentūromis, siekdama apsirūpinti asmenimis, turinčiais specialią techninę kvalifikaciją ar kompetenciją, arba jų grupėmis. Sutartys su grupėmis suteikė galimybę bendrajai įmonei JET apsirūpinti darbuotojais, pavyzdžiui, paskirtais į MAC („*main assembly contract*“), į MEC („*main electrical contract*“), į braižymo skyrių arba į programavimo tarnybą, taip pat raštvedybos skyriuje dirbančiais asmenimis, standartizuotojais arba dirbtuvių technikais. Be to, bendroji įmonė JET sudarė sutartis su kitomis įmonėmis dėl paslaugų, kaip antai pastatų priežiūra ir valymas, teikimo.
- 29 Dėl daugelio sutarčių, bendrosios įmonės JET sudarytų su įdarbinimo agentūromis, vyko konkursai, tos įmonės paprastai skelbiami kas trejus metus. JET vadovybė kvietė pokalbiui teikiančių paslaugas įmonių pasiūlytus kandidatus, prieš patvirtindama laimėjusios įmonės atrinktus asmenis, kurie būtų joje įdarbinami ir atliktų

savo funkcijas bendrojoje įmonėje. Visas apsirūpinimo personalu sutartis bendroji įmonė JET sudarydavo vieneriems metams su galimybe pratęsti dar metams. Šios sutartys bet kuriuo metu galėjo būti nutraukiamos.

30 Nuo 2000 m. lapkričio 14 d. iki 2001 m. gegužės 3 d. kiekvienas ieškovas, remdamasis Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatų (toliau – Nuostatai) 90 straipsniu, laišku kreipėsi į Komisiją. EAEB sutarties 188 straipsnį ieškovai paminėjo kaip alternatyvų savo veiksmų pagrindą. Jie prašė Komisiją priimti sprendimą dėl reikalavimo atlyginti nuostolius, atsiradusius dėl pažeidžiant įstatus bendrosios įmonės JET neįvykdyto išpareigojimo įdarbinti juos Europos Bendrijų laikiniais tarnautojais.

31 Per keturis mėnesius atsakymas į pateiktą prašymą nebuvo pateiktas, todėl kiekvienas ieškovas, vadovaudamasis Nuostatų 90 straipsnio 2 dalimi, laikotarpiu nuo 2001 m. rugsėjo 4 d. iki 27 d. kreipėsi į Komisiją su skundu dėl numanomo sprendimo, kuriuo pateiktas prašymas buvo atmestas.

32 2002 m. sausio 22 d. Sprendimu Komisija atmetė ieškovų skundus.

33 Ieškovai šį ieškinį pateikė 2002 m. gegužės 7 dieną.

34 Pirmosios instancijos teismo pirmininkas 2002 m. rugsėjo 10 d. nutartimi leido Tarybai įstoti į bylą Komisijos pusėje.

- 35 Šalys buvo išklaustytos ir pateikė atsakymus į Pirmosios instancijos teismo klausimus 2003 m. gegužės 8 dienos posėdyje.
- 36 2003 m. liepos 21 d. Nutartimi Pirmosios instancijos teismo pirmos kolegijos pirmininkas pradėjo žodinę proceso dalį, suteikdamas šalims galimybę patikslinti savo pozicijas dėl bylai taikytinos teisės ir dėl to kylančių pasekmių. Šalys savo nuomonę šiuo klausimu išreiškė 2003 m. rugsėjo 23 d. posėdyje.

Šalių reikalavimai

- 37 Ieškovai Pirmosios instancijos teismo prašo:
- pripažinti, kad Komisija, nepaskirdama ieškovų į darbo vietas Bendrijoje, pasielgė neteisėtai, pažeisdama JET įstatų 8.1 ir 8.5 straipsnius,
 - pripažinti, kad Komisija, nepaskirdama ieškovų į darbo vietas Bendrijoje, pasielgė neteisėtai, nes diskriminavo be objektyvaus pateisinimo,
 - pripažinti, kiek tai būtina, kad visi JET įstatų pakeitimai, kuriais siekta neteisėtą požiūrį pakeisti teisėtu, patys buvo neteisėti,

- panaikinti 2001 m. sausio 22 d. Komisijos sprendimą,

- priteisti iš Komisijos atlyginti ieškovams dėl minėtų pažeidimų prarastą darbo užmokestį ir kitas pajamas,

- paskirti kitas priemones, kurios Pirmosios instancijos teismui atrodo tinkamos ir teisingos,

- priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

38 Komisija, palaikoma Tarybos, Pirmosios instancijos teismo prašo:

- atmesti ieškinį,

- priimti tinkamą sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų.

Dėl bylos esmės

39 Ieškovai siekia materialinės žalos, atsiradusios dėl to, kad Komisija jų neįdarbino pagal laikinųjų tarnautojų sutartis, atlyginimo. Jų reikalavimų, išdėstytų 37 punkte, kuriais siekiama panaikinti 2002 m. sausio 22 d. Sprendimą atmesti kiekvieno iš ieškovų Komisijai pateiktą skundą dėl numanomo prašymo dėl žalos atlyginimo atmetimo pagal 30 ir 31 punktuose aprašytą procedūrą, tikslas yra apskūsti Pirmosios instancijos teismui veiksmus, dėl kurių buvo pateiktas skundas (1989 m.

vasario 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Bossi prieš Komisiją*, 346/87, Rink. p. 303, 10 punktas), šiuo atveju – numanomą jų prašymo dėl žalos atlyginimo atmetimą. Jų reikalavimų punktai turėtų būti vertinami kaip neatskiriama vienintelio prašymo dėl žalos atlyginimo, kuris yra ieškinio objektas ir remiasi Komisijos neteisėtais veiksmais neįdarbinant suinteresuotųjų asmenų pagal tokias sutartis pažeidžiant JET įstatus, dalis. Nesant sutartinių santykių tarp ieškovų ir Komisijos, kyla klausimas dėl deliktinės Bendrijos atsakomybės.

- 40 Atsižvelgiant į ypatingas bylos aplinkybes ir kalbant apie viešąją tvarką, ar byla turi būti priskirta bendram ginčui dėl deliktinės atsakomybės, numatytos EAEB sutarties 151 straipsnyje ir 188 straipsnio 2 dalyje, ar ginčui dėl Bendrijos ir jos tarnautojų santykių, numatytam EAEB sutarties 152 straipsnyje. Pirmosios instancijos teismas šiuo klausimu išklausė šalis 2003 m. rugsėjo 23 d. tam skirtame posėdyje.
- 41 Ieškinį reikėtų vertinti kaip ginčą tarp Bendrijos ir jos tarnautojų dėl trijų priežasčių.
- 42 Pirma, ieškinio pagrįstumo vertinimas priklauso nuo JET įstatų, kurie, ieškovų manymu, suteikia jiems teisę būti įdarbintais laikiniais tarnautojais, aiškinimo. Be to, žalos atlyginimas, prašomas kiekvieno iš ieškovų, atitinka skirtumą tarp to, ką jis būtų uždirbęs dirbdamas laikinuoju tarnautoju bendrojoje įmonėje ir tarp to, ką gavo iš darbdavio, pasiūliusio jo kandidatūrą į JET. Esant tokioms aplinkybėms kaip šiuo atveju, kai ginčijamos teisės yra Nuostatuose įtvirtintos teisės, spręstinos teisinės problemos yra analogiškos toms, kurios atsiranda, kai ieškovai reikalauja pareigūno arba tarnautojo statuso, ir kai Teisingumo Teismas ir Pirmosios instancijos teismas

nagrinėja bylas kaip ginčus dėl viešosios tarnybos (1975 m. kovo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Porrini ir kt. prieš EAEB ir kt.*, 65/74, Rink. p. 319, 3–13 punktai ir 1998 m. gegužės 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *O'Casey prieš Komisiją*, T-184/94, Rink. FP p. I-A-183 ir II-565, 56–62 punktai).

- 43 Antra, ginčo tarp Bendrijos ir jos tarnautojų sąvoka teismo praktikoje aiškinama plačiai, todėl bylos, susijusios su asmenimis, neturinčiais nei pareigūno, nei tarnautojo statuso, bet pretenduojančiais jais tapti, nagrinėjamos kaip viešosios tarnybos bylos (1979 m. balandžio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Bellintani ir kt. prieš Komisiją*, 116/78, Rink. p. 1585, 6 punktas; 1985 liepos 11 d. Sprendimo *Salerno ir kt. prieš Komisiją ir Tarybą*, 87/77, 130/77, 22/83, 9/84 ir 10/84, Rink. p. 2523, 24 ir 25 punktai ir 1989 m. liepos 13 d. Sprendimo *Alexis ir kt. prieš Komisiją*, 286/83, Rink. p. 2445, 9 punktas). Tai galioja ir konkursų dalyviams (1965 m. kovo 31 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Vandevyvere prieš Parlamentą*, 23/64, Rink. p. 205, 214). Komisija atitinkamai teigia, kad labai ribota ginčų tarp Bendrijos ir jos tarnautojų samprata lemtų teisinį nesaugumą, nes galimi ieškovai nežinotų, kuris procesas yra tinkamas, arba jiems būtų suteiktas dirbtinis pasirinkimas.
- 44 Be to, bylos, kuriose buvo priimti minėti sprendimai *Ainsworth ir kt. prieš Komisiją ir Tarybą* (10–13 punktai) ir *Altmann ir kt. prieš Komisiją* (44 ir 45 punktai), susiję su JET personalu, neturinčiu nei Bendrijų pareigūno, nei tarnautojo statuso, buvo nagrinėjamos kaip viešosios tarnybos bylos.
- 45 Šioje byloje yra aišku, kad ieškovai tik *a posteriori* reikalauja finansinės naudos, kylančios iš Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatų, kurie jiems turėjo būti taikomi praeityje ir kurie nebegalioja. Be to, nors ieškovai teigia, kad vieną dalį jiems padarytos žalos sudaro nuostoliai, susiję su galimybėmis būti įdarbintais laikiniais tarnautojais pasibaigus JET projektui, šie reikalavimai neapima prašymo dėl dabartinio įdarbinimo ar įdarbinimo ateityje laikiniais Bendrijos tarnautojais.

- 46 Tačiau būtina patvirtinti, kad byla neturėtų dalyko ir ginčas nebūtų kilęs, jei nebūtų atsižvelgta į kitiems Bendrijos įdarbintiems tarnautojams taikomą tvarką, taip pat taikytiną projekto grupės personalui, kuriuo aprūpino bendrosios įmonės nariai. Būtų neteisinga tvirtinti, kad klausimas, ar įstatuose įtvirtinta projekto grupės sąvoka turėjo būti taikoma ieškovams tuo metu, kai jie dirbo bendrojoje įmonėje JET, nepatenka į ginčus dėl viešosios tarnybos.
- 47 Trečia, šalys pačios pasirinko ginčą dėl viešosios tarnybos, nors buvo ketinama alternatyviai nagrinėti ginčą dėl deliktinės atsakomybės, kai ieškovai pateikė prašymus dėl žalos atlyginimo, kaip nurodyta 30 punkte. 2003 m. rugsėjo 23 d. posėdyje ieškovai nurodė, kad atsižvelgiant į tai, jog Komisija nagrinėjo ieškovų prašymus byloje T-45/01 pagal Nuostatus, jiems taip pat turėjo būti taikomi Nuostatai nagrinėjant jų pateiktus prašymus dėl žalos atlyginimo. Jie patvirtino, kad, jų nuomone, byla patenka į EAEB sutarties 152 straipsnio taikymo sritį. Komisija ir Taryba pabrėžė, kad byla ir nurodyti pažeidimai paremti Nuostatais.
- 48 Pirmiau išdėstytos priežastys pateisina ieškinio, kaip priklausančio byloms dėl ginčo tarp Bendrijos ir jos tarnautojų, nagrinėjimą. Šiai išvadai neturėjo įtakos pateikiamos bylos aplinkybės, kurios, kaip pripažįsta bylos šalys, turi naują pobūdį dėl daugelio aspektų.
- 49 Pirmiausia, ieškovai nėra UKAEA personalas, pasiūlytas į bendrąją įmonę, kuriam taikomas JET įstatų 8 straipsnis, kaip buvo minėtuose sprendimuose *Ainsworth ir kt. prieš Komisiją ir Tarybą* ir *Altmann ir kt. prieš Komisiją*.

- 50 Antra, jie nereikalauja, ir niekada nereikalavo laikinojo tarnautojo statuso. Skirtingai nei bylose, kuriose buvo priimti minėti sprendimai *Ainsworth ir kt. prieš Komisiją ir Tarybą* ir *Altmann ir kt. prieš Komisiją*, arba atsakovės nurodytoje byloje, kurioje buvo priimtas 2000 m. gegužės 10 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Simon prieš Komisiją*, (T-177/97, Rink. FP p. I-A-75 ir II-319), patvirtintas 2002 m. birželio 27 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Simon prieš Komisiją* (C-274/00 P, Rink. p. I-5999), ieškovai niekada neprašė Komisijos ar JET vadovybės įdarbinti juos laikiniais tarnautojais jų veiklos bendrojoje įmonėje laikotarpiu.
- 51 Trečia, šio ieškinio dalykas yra tik prašymas atlyginti žalą, kaip nurodyta 39 punkte, kuris buvo pateiktas po to, kai baigėsi JET terminas ar šiek tiek po jo pasibaigimo.
- 52 Nepaisant ypatingų aplinkybių, bylą reikėtų nagrinėti kaip Bendrijos ir jos pareigūnų ginčą pagal EAEB sutarties 152 straipsnį, atsižvelgiant į atitinkamas nuostatas dėl proceso ir terminų.

Dėl priimtimumo

Šalių argumentai

- 53 Formaliai nepateikdama prašymo dėl nepriimtimumo, Komisija, palaikoma Tarybos, teigia, kad dėl suinteresuotųjų asmenų vėlavimo pradėti procesą, prašymo dėl žalos atlyginimo priimtimumas yra ginčytinas. Ji pastebi, kad, viena, ieškovai klausimą dėl įdarbinimo sąlygų, kurias jie skundžia šiandien, galėjo kelti nuo bendros įmonės JET veikimo pradžios 1978 metais, ir kad pasirašydami sutartį su darbdaviu jie veikė

laisvai bei pažinodami ginčijamą situaciją. Antra, ji tvirtina, kad minėtame sprendime *Altmann ir kt. prieš Komisiją* Pirmosios instancijos teismui konstatavus, jog pasikeitė JET projekto vykdymo aplinkybės, ieškovai privalėjo veikti per protingą terminą, skaičiuojamą nuo šio sprendimo paskelbimo. Komisija tvirtina, kad atsižvelgiant į ypatingas bylos aplinkybes ir į tai, kad Nuostatų 90 straipsnis nenurodo termino prašymui pateikti, šis protingas terminas negali būti ilgesnis nei dveji metai.

- 54 Ieškovai tvirtina, kad nesant Nuostatų 90 straipsnyje nustatyto termino prašymui pateikti, jokia ieškinio senatis negali būti priešpastatoma ieškovams atsižvelgiant į prašymo dėl žalos atlyginimo pateikimo Komisijai momentą. Jie nurodo, kad reikalavimas laikytis protingo termino, neįtvirtinto teisės aktuose, pažeistų teisinio saugumo ir negaliojimo atgal principus, o tokio termino priešpastatymas, kai ieškinytis yra pateiktas, pažeistų teisę į nešališką bylos nagrinėjimą, įtvirtintą Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnyje.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 55 Jei ginčas patenka į EAEB sutarties 152 straipsnio taikymo sritį, kaip minėta 52 punkte, šio ieškinio priimtumo taisyklės nustatytos išimtinai Nuostatų 90 ir 91 straipsniuose ir nepatenka į EAEB sutarties 151 ir 188 straipsnių (EB sutarties 235 ir 288 straipsniai) bei Teisingumo Teismo statuto 43 straipsnio (dabar – 46 straipsnis) taikymo sritį (1975 m. spalio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Meyer-Burckhardt prieš Komisiją*, 9/75, Rink. p. 1171, 7, 10 ir 11 punktai).
- 56 Yra žinoma, kad ieškovai vadovavosi minėtuose Nuostatų straipsniuose įtvirtinta procedūra. Nuostatų 90 straipsnio 1 dalis nenumato termino prašymui pateikti (1981 m. gegužės 21 d. Sprendimo *Reinarz prieš Komisija*, 29/80, Rink. p. 1311, 12 punktas), atsakovė su tuo sutinka.

Pareiga laikytis protingo termino

- 57 Laikytis protingo termino yra reikalaujama, jei tai neįtvirtinta teisės aktuose, visais atvejais, kai teisinio saugumo ar teisėtų lūkesčių apsaugos principai sudaro kliūtis Bendrijos institucijoms ir fiziniams ar juridiniams asmenims veikti, neatsižvelgiant į jokių terminus ir taip galint sukelti pavojų esamos teisinės padėties stabilumui. Ieškiniuose dėl atsakomybės, galinčiuose užtraukti Bendrijos finansinę atsakomybę, protingo termino laikymasis pateikiant prašymus dėl žalos atlyginimo taip pat paremtas būtinybe apsaugoti viešuosius finansus, kuri ieškinių dėl deliktinės atsakomybės atveju apsiriboja penkerių metų senaties terminu, įtvirtintu Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje.
- 58 Bendrijos institucijų atžvilgiu protingo termino laikymasis yra gero administravimo principo aspektas (1997 m. kovo 18 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Guérin automobiles prieš Komisiją* C-282/95 P, Rink. p. I-1503) ir kyla iš pagrindinio teisinio saugumo reikalavimo (1972 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Geigy prieš Komisiją*, 52/69, Rink. p. 787, 20 ir 21 punktai).
- 59 Dėl fizinių ar juridinių asmenų Teisingumo Teismas ieškinio dėl žalos atlyginimo atveju nusprendė, kad nukentėję asmenys esant rizikai, jog žala jiems nebus atlyginta, privalo per protingą terminą pateikti įrodymus, siekdami sumažinti galimus nuostolius (1992 m. gegužės 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Mulder ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją*, C-104/89 ir C-37/90, Rink. p. I-3061, 33 punktas).
- 60 Pareigūnas ar tarnautojas, siekdamas pateikti prašymą Bendrijos institucijai, privalo atsižvelgti į protingą terminą, skaičiuojamą nuo to momento, kai jis sužinojo apie veiksmą arba naują esminį įvykį (dėl ginčijamų įdarbinimo sąlygų žr. 1983 m.

gruodžio 1 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Blomefield prieš Komisiją*, 190/82, Rink. p. 3981, 10 ir 11 punktus ir 1998 m. kovo 25 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Koopman prieš Komisiją*, T-202/97, RinkFP p. I-A 163 ir II-511, 24 punktą, bei 2002 m. balandžio 29 d. Nutarties *Jung prieš Komisiją*, T-68/98, Rink. FP p. I-A-55 ir II 251, 41 punktą).

- 61 Šis reikalavimas pagal analogiją taikomas prašymui priimti sprendimą, pateikiamam asmenų, kurie nėra nei pareigūnai, nei tarnautojai, bet kreipiasi į Bendrijos instituciją prašydami pateikti nuomonę tam tikru klausimu.
- 62 Protingo termino, nustatyto privačių asmenų prašymams dėl Bendrijos padarytos žalos atlyginimo pateikti, laikymasis šiuo atveju turi ypatingą tikslą, susijusį su teisiniu saugumu, išvengti Bendrijos biudžeto paskirstymo išlaidoms dėl seniai įvykusių įvykių.
- 63 Visais atvejais, kaip ir šiuo, pateiktas ieškinys turi tik finansinį tikslą ir nekeičia atitinkamos Bendrijos institucijos bei ieškovų ar šios institucijos ir jos tarnautojų teisinių santykių.
- 64 Be to, priešingai nei tvirtina ieškovai, reikalavimas atsižvelgti į protingą terminą, užuot pažeidęs teisinio saugumo principą, turi teisinių santykių apsaugos užtikrinimo pobūdį. Jis neturi įtakos negaliojimo atgal principui, nes galiojimas atgal leistinas kitose nei baudžiamosios teisės srityse (1990 m. lapkričio 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Fedesa ir kt.*, C-331/88, Rink. p. I-4023, 45 punktas).

Be to, teisės subjektų teisė į nešališką bylos nagrinėjimą, pripažinta Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnyje, neužkerta kelio nagrinėjančiam bylą teismui priėti prie išvados, net ir nesant aiškių nuostatų dėl senaties termino, dėl to, kad prašymas buvo pateiktas praėjus ilgam laiko tarpui.

- 65 Iš to matyti, kad reikalavimas laikytis protingo termino, kuris kyla iš bendrų Bendrijos teisės principų, būtent iš teisinio saugumo principo, šiuo atveju yra taikomas prašymą, kuriuo siekiama gauti iš Bendrijos atlyginimą dėl šios padarytos žalos, pateikusiems ieškovams.

Protingo termino trukmė

- 66 Laikotarpis, per kurį suinteresuotieji asmenys privalėjo kreiptis į Bendrijos instituciją su prašymais dėl žalos atlyginimo tam, kad jų prašymai būtų vertinami kaip pateikti per protingą terminą, skaičiuojamą nuo to momento, kai jie sužinojo apie ginčijamą situaciją, turi būti vertinamas atsižvelgiant į teises aplinkybes ir šią padėtį apibūdinančius faktus. Terminą pagrįstumą reikia vertinti pagal kiekvienos bylos aplinkybes ir būtent bylos svarbumą suinteresuotajam asmeniui, bylos sudėtingumą ir šalių elgesį (2002 m. spalio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, 187 punktas).

- 67 Reikia konstatuoti, kad skirtingos situacijos, kuriose jurisprudencija reikalauja atsižvelgti į protingą terminą, nėra panašios į šios bylos aplinkybes ir negali būti pagrindas motyvuoti pagal analogiją protingo termino trukmės atžvilgiu.

- 68 Tačiau yra galimas palyginimas su penkerių metų ieškinio senaties terminu, numatytu Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje, dėl deliktinės atsakomybės, minėtos 57 punkte, nors šis terminas netaikomas bylose tarp Bendrijos ir jos tarnautojų (minėto sprendimo *Meyer-Burckardt prieš Komisiją* 7, 10 ir 11 punktai). Ši nuostata leidžia priešpastatyti asmenims, prašantiems Bendrijos atlyginti žalą, termino, kurio pobūdis yra užtikrinti teisinį saugumą, nustatyto atsižvelgiant į visų susijusių asmenų interesus, laikymąsi. Iš tikrųjų ji leidžia vienu metu suinteresuotajam asmeniui naudotis pakankamai ilgu laikotarpiu, skaičiuojamu nuo įvykio, sukėlusio žalą, atsiradimo, reikalavimams Bendrijos institucijai pareikšti, o Bendrijai – apsaugoti savo finansus, kad nebūtų tenkinami prašymai, kuriuos pateikę ieškovai elgėsi nepakankamai rūpestingai.
- 69 Ši nuoroda yra svarbi tai bylai tuo atveju, jei byla būtų išspręsta ieškovų naudai, pripažįstant Bendrijos atsakomybę ir priteisiant iš jos atlyginti žalą, nes sprendimo pasekmės labiausiai arba išimtinai būtų susijusios su Bendrijos finansais.
- 70 Iš tikrųjų ieškovai niekada neturėjo jokio tiesioginio teisinio ryšio su bendrąja įmone JET ir Komisija, o bendroji įmonė baigė egzistuoti 1999 m. gruodžio 31 dieną. Terminas, per kurį ieškovai pareiškė ieškinį dėl žalos atlyginimo, neturėtų nei pakenkti trečiųjų asmenų teisėms, nei užginčyti teisinių sąlygų, kuriomis veikia Bendrijos institucijos, stabilumo. Teisinis saugumas, kurį šioje byloje siekiama apsaugoti protingo termino reikalavimu, yra būtent tas, kuris taikomas Bendrijos finansams.
- 71 Tokiomis aplinkybėmis ir palyginimui atsižvelgiant į penkerių metų ieškinio senaties terminą dėl deliktinės atsakomybės, numatytą Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje, bei nesant kitos nuorodos ar priežasties, galinčios pašalinti šį palyginimą, taikant analogiją, reikia pripažinti, kad suinteresuotieji asmenys nuo tada, kai jie manė esantys neteisėto diskriminacinio elgesio objektas, privalėjo per

protingą terminą, neturintį viršyti penkerių metų, skaičiuojant nuo to momento, kai sužinojo apie skundžiamą padėtį, kreiptis su prašymu į Bendrijos instituciją tam, kad būtų imtasi priemonių šiai padėčiai pataisyti ir panaikinti.

Protingo termino pradžia

- 72 Nesant vienašalio ar sutartinio pobūdžio akto, reguliuojančio santykius tarp Bendrijos institucijos ir kiekvieno iš ieškovų, reikėtų surasi aplinkybę, kuri atskleidė tariamai diskriminuojančią padėtį, kurioje atsidūrė kiekvienas ieškovas kito personalo, dirbančio JET projekto grupėje, atžvilgiu. Ši aplinkybė gali būti kvalifikuojama kaip naujas esminis faktas, nuo kurio sužinojimo momento suinteresuotasis asmuo turėjo laikytis protingo termino pateikti prašymą Komisijai.
- 73 Iš bylos medžiagos ir 28 ir 29 punktuose aprašytų JET sutartinio personalo, kaip antai ieškovai, įdarbinimo sąlygų matyti, kad atnaujinamos metinės sutartys dėl aprūpinimo darbuotojais buvo sudarytos tarp JET vadovybės ir trečiųjų įdarbinimo agentūrų. Yra žinoma, kad su ieškovais tokios individualios ar kolektyvinės sutartys nebuvo sudarytos, o tai parodo, kad jų darbdavys buvo įmonė, sudariusi sutartį su JET (tipinės individualios sutarties 3 ir 4 straipsniai, tipinės kolektyvinės sutarties 5 ir 8 straipsniai). Tačiau kiekvienas darbuotojas pasirašė sutarties priedą, kuriame buvo įtvirtintos jo pareigos ir atsakomybė dirbant JET, būtent susipažinimas su sutarties sąlygomis, siejančiomis jo darbdavį su JET, ir sutikimas su jomis.

- 74 Taigi minėtos individualios ar kolektyvinės sutartys tiksliai ir nedviprasmiškai nusako ieškovo, kaip trečiųjų įmonių, sudariusių sutartis su JET, sutartinio personalo, paskirto darbdavių į bendrąją įmonę, padėti JET atžvilgiu, t. y. jų įdarbinimo sąlygos, kurios skiriasi nuo tų, kuriomis į bendrąją įmonę buvo priimti UKAEA ar kitų bendrosios įmonės narių paskirti darbuotojai, su kuriais jie turėjo dirbti.
- 75 Iš bylos medžiagoje pateiktų tipinių individualių ar kolektyvinių sutarčių, sudarytų tarp JET ir trečiųjų įmonių, matyti, kad šios buvo sudarytos ilgiausiai vieneriems metams su galimybe atnaujinti, bet galinčios būti nutrauktos bet kuriuo metu iš anksto apie tai pranešus prieš vieną mėnesį (tipinės individualios sutarties 2 straipsnis, tipinės kolektyvinės sutarties 4 ir 5.7 straipsniai). Komisija paašškino, kad sutarties terminas buvo susijęs su metinio biudžeto principu, taikomu JET, pridurdama, kad „nors susijusių asmenų paslaugų reikėjo daugiau nei vieneriems metams, sutartys, sudarytos su įmonėmis, buvo atnaujinamos kiekvieną kartą naujam vienerių metų laikotarpiui“. Be to, remiantis tipinių sutarčių nuostatomis, sutarčių atnaujinimas buvo galimas tik bendros įmonės, o ne trečiųjų įmonių ir juo labiau ne jų darbuotojų iniciatyva. Tipinės individualios sutarties 2 straipsnis ir tipinės kolektyvinės sutarties 4 straipsnis nurodo: „Bendroji įmonė savo nuožiūra pasilieka teisę pratęsti sutartį kitam dvylikos mėnesių laikotarpiui“. Savaiminis sutarčių atnaujinimas nebuvo numatytas.
- 76 Ieškovai, kurie gaudavo darbo užmokestį už išdirbtą darbo laiką, pabrėžė, kad jų darbo sąlygos buvo neapibrėžtos. Komisija nurodė, kad kiekvienos savaitės pabaigoje atitinkami darbuotojai ir JET *responsible officer* (atsakingas tarnautojas) turėjo pasirašyti valandinę ataskaitą, kuri buvo siunčiama paslaugas teikiančiai įmonei tam, kad būtų nustatytas jų darbo užmokestis.
- 77 Be to, iš prie bylos medžiagos pridėtų ataskaitų apie JET veiklą ištraukų matyti, kad tokio sutartinio personalo, šiuo atveju – ieškovo įdarbinimas, peržiūrimas kiekvienas metais, yra bendrosios įmonės nustatytos ir įgyvendinamos personalo valdymo politikos dalis.

- 78 Komisija teigia, kad ieškovų statusas nebuvo toks netvirtas kaip jie nurodo, ir kad jie jautėsi užtikrinti, jog liks dirbti JET iki programos pabaigos, kaip matyti iš jų 1997 m. kovo 10 d. JET tarybai pateikto skundo, kuriuo buvo siekiama gauti specialias premijas pasibaigus projektui.
- 79 Tačiau aplinkybė, kad sudarytas metines sutartis bendrosios įmonės vadovybė paprastai atnaujindavo, ir kad 62 iš 119 skundų pareiškėjų dirbo JET nuo 10 iki daugiau nei 20 metų, teisiškai neturėjo įtakos netvirtiems ieškovų įdarbinimo santykiams, kurių pratęsimas, peržiūrimas kiekvienais metais ir turėjęs būti aiškus, liko JET diskrecijos teisė.
- 80 Taigi įdarbinimo ir darbo sąlygų neapibrėžtumas, kylantis iš metinių sutarčių, kurios galėjo būti nutrauktos bet kuriuo metu ir kurių neužtikrintas atnaujinimas priklausė tik nuo aiškaus bendros įmonės sprendimo, neleidžia manyti, kad suinteresuotieji asmenys visada žinojo apie savo padėtį nuo paskyrimo į JET vieneriems metams.
- 81 Ypatinga ieškovų padėtis, kuri skiriasi nuo nurodytosios minėtame Pirmosios instancijos teismo sprendime *Altmann ir kt. prieš Komisiją*, sudaro kliūtis tam, kad šio sprendimo paskelbimo data būtų, kaip siūlo Komisija, laikoma aplinkybe, kuria remiantis suinteresuotieji asmenys galėtų būti vertinami kaip pakankamai informuoti apie šią padėtį.
- 82 Tokiomis aplinkybėmis kiekvienos metinės sutarties, pirminės ar atnaujintos, sudarymas žymi momentą, kai asmuo sužinojo apie skundžiamą padėtį ir yra naujas esminis faktas, nuo kurio ieškovai sužinojo apie galimai neteisėtą padėtį, į kurią jie pateko dėl to, kad Komisija nepasiūlė laikinojo tarnautojo sutarties.

- 83 Taigi iš viso to matyti, kad prašymai dėl žalos atlyginimo, pateikti pagal Nuostatų 90 straipsnį nuo 2000 m. lapkričio 14 d. iki 2001 m. gegužės 5 d., kaip nurodyta 30 punkte, buvo suformuluoti nepažeidžiant protingo termino sutarčių, sudarytų arba atnaujintų prieš penkerius ir daugiau metų iki šio prašymo pateikimo, t. y. 1995 m. lapkričio 14 d.–1996 m. gegužės 5 d laikotarpiu.
- 84 Ieškinys, pateiktas pagal Nuostatų 90 ir 91 straipsnius, yra priimtinas tik dėl jį sudarančių reikalavimų dėl žalos atlyginimo už laikotarpį nuo seniausios sutarties, susijusios su suinteresuotojo asmens įdarbinimu, sudarymo ar pratęsimo, jeigu ji buvo sudaryta ar pratęsta daugiausiai prieš penkerius metus iki kiekvieno ieškovo prašymo dėl žalos atlyginimo pateikimo.

Dėl atsakomybės

Dėl nurodytų neteisėtų veiksmų

Šalių argumentai

- 85 Pirmiausia, ieškovai tvirtina, jog tai, kad jie nebuvo įdarbinti laikiniais Komisijos tarnautojais, buvo neteisėta dėl dviejų priežasčių. Pirma, ši padėtis prieštaravo JET įstatams tiek, kiek ieškovai priklausė JET įstatų 8.1 ir 8.5 straipsniuose minimam „kitam personalui“, ir jiems turėjo būti pasiūlytos laikinųjų tarnautojų sutartys, kaip tai numato minėtų įstatų 8.5 straipsnis. Antra, ieškovai buvo diskriminuojami Komisijos įdarbintų asmenų, kurie atliko tokias pačias funkcijas projekto grupėje, atžvilgiu.

- 86 Faktinių aplinkybių požiūriu ieškovai tvirtina, kad jie buvo projekto grupės nariai, nes jų pareigos ir atitinkamos užduotys, gabumai, kompetencija ir kvalifikacija buvo panašūs į projekto grupės narių. Ieškovai atliko savo funkcijas tokiomis pat sąlygomis kaip projekto grupės nariai, vadovaujami Komisijos tarnautojų ir JET direktoriaus. Jie ėjo pareigas, kurių pavadinimai, atsakomybė ir užduotys buvo tapačios numatytoms pagal projekto grupės struktūrą. Ieškovai mano, kad jiems negali būti priešpastatomos jų ypatingos atrankos ir įdarbinimo sąlygos, susijusios su neteisėtu diskriminuojančiu elgesiu, kurio aukomis jie tapo, nes negalėjo įsidarbinti EAEB.
- 87 Įstatų požiūriu ieškovai tvirtina, kad net ir neturėdami teisinio ryšio su bendrąja įmone JET, o paskirti į ją trečiųjų įmonių, jie buvo projekto grupės nariai ir turėjo būti įdarbinti kaip „kitas personalas“ JET įstatų prasme. Ieškovai nurodo, kad Pirmosios instancijos teismas minėtame sprendime *Altmann ir kt. prieš Komisiją* nustatė, jog „projekto grupė apima (apėmė) taip pat sutartinį personalą, kuriuo, remdamosi atitinkama sutartimi, aprūpino išorės įmonės“ (24 punktas).
- 88 Ieškovų nuomone, būtų pažeisti sąžiningumo, teisinio saugumo ir *estoppel* doktrinos principai, jeigu Komisijai būtų leista remtis statutu (išorės sutartinio personalo), kurį ji pati inicijavo. Ji neturėtų priešpastatyti jiems bylos, kurioje 2002 m. birželio 27 d. buvo priimtas minėtas sprendimas *Simon prieš Komisiją*, aplinkybių, nes jie neteigia, kad Komisija buvo jų tikrasis darbdavys ir nereikalauja *a posteriori* laikinųjų tarnautojų statuso pripažinimo.
- 89 Papildomai ieškovai nurodo neteisėtą JET įstatų pakeitimą, padarytą 1998 m. spalio 13 d. Sprendimu, tiek, kiek juo buvo siekiama panaikinti galimybę įdarbinti „kitą personalą“ laikiniais Komisijos tarnautojais.

- 90 Komisija tvirtina, kad ieškovai, neturintys jokio teisinio ryšio su bendrąja įmone JET, nebūdami įdarbinti nei UKAEA nei Komisijoje, negalėjo tvirtinti, *a posteriori*, kad jie laikytini įdarbintais Bendrijos institucijoje ir negali teisiškai reikalauti paskyrimo laikiniais tarnautojais *ex post factum* EAEB sutarties prasme (minėtas 2000 m. gegužės 10 d. Sprendimas *Simon prieš Komisiją*, patvirtintas apeliacine tvarka minėtu 2002 m. birželio 27 d. Sprendimu *Simon prieš Komisiją*). Komisija pabrėžia, kad šis labai svarbus teisinis skirtumas sudaro kliūtis ieškovų reikalavimams ir pretenzijoms. Ji tvirtina, kad sąvoka „kitas personalas“, nurodyta pirminėje įstatų 8 straipsnio redakcijoje, nėra susijusi su ieškovais. „Kitas personalas“ įstatų 8.1 ir 8.5 straipsnių prasme skiriasi nuo kitų personalo kategorijų, nepriklausančių projekto grupei ir apimančių sutartinį personalą, kuriam priskiriami ieškovai.
- 91 Komisija nurodo, kad ieškovai sudaro dalį sutartinio personalo, kurio paslaugomis bendroji įmonė JET, kaip visos svarbios ir sudėtinės įmonės, visuomet naudodavosi, juo labiau kad jos įstatai neleido pačiai įdarbinti savo personalo. Ji priduria, kad kalbama apie normalią ir įprastinę praktiką tokioje monėje. Nors JET įstatuose šiuo klausimu nieko nėra numatyta, Komisijos nuomone, tai netrukdo bendrajai įmonei naudotis tokiu įdarbinimo būdu. Be to, Teisingumo Teismas pripažino Bendrijos institucijų teisę sudaryti tokias sutartis (1989 m. gruodžio 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Mulfinger ir kt. prieš Komisiją*, C-249/87, *Rink.* p. 4127). Taigi, Komisijos manymu, nesvarbu, ar ieškovai yra grupės nariai, ar įdarbinti pagal specialią sutartį, nes bet kuriuo atveju jie lieka trečiųjų įmonių, teikiančių paslaugas bendrajai įmonei JET arba įmonių, teikiančių paslaugas trečiosioms įmonėms, darbuotojai. Todėl, Komisijos nuomone, jiems taikytina Anglijos ir Velso teisė.
- 92 Komisija tvirtina, kad ieškovai niekada nebuvo projekto grupės nariai ir niekada tokiais nelaikyti. Ta aplinkybė, kad kai kurie ieškovai galėtų turėti kvalifikaciją, leidžiančią jiems tapti projekto grupės nariais, neturėjo įtakos jų teisei padėčiai. Ji taip pat nurodo, kad ieškovai, iš kurių šeši dirbo braižybos skyriuje, nepateikia jokio įrodymo, kad jie vykdė panašias užduotis kaip ir projekto grupės nariai. Įvairiuose

bendrosios įmonės JET dokumentuose esanti informacija neturi įtakos suinteresuotų asmenų teisinei padėčiai, kaip ir kai kurių ieškovų bendrosios įmonės JET atsakingo administratoriaus pareigos, Komisijos manymu, nesuteikė jiems projekto grupės nario statuso.

93 Be to, Komisija nurodo, kad ieškovai niekada neteikė paraiškų dalyvauti ir nedalyvavo projekto grupės narių atrankos konkursuose bei nepateikė savo kandidatūrų, kai būdavo paskelbtas vidaus konkursas į laisvas darbo vietas projekto grupėje. Ji pabrėžia, kad JET vadovybė niekada netrukdė tokiam profesiniam augimui, o priešingai, džiaugėsi tais atvejais, kai pagal darbo sutartis dirbantys asmenys išlaikydavo atrankos egzaminus ir tapdavo projekto grupės nariais.

94 Komisija priduria, kad minėtame sprendime *Altmann ir kt. prieš Komisiją* Pirmosios instancijos teismas atskyrė įstatuose įtvirtintą sąvoką „kitas personalas“ nuo kitų personalo kategorijų, dirbančių bendrojoje įmonėje JET. Priėmus minėtą sprendimą *Altmann ir kt. prieš Komisiją*, įstatų 8 straipsnyje įtvirtintos sąvokos „kitas personalas“ panaikinimu buvo siekiama ištaisyti Pirmosios instancijos teismo kritikuotą nevienodą požiūrį, taikomą projekto grupės viduje. Minėtas pakeitimas nebuvo susijęs su sutartiniu personalu, kuris nepriklausė projekto grupei. Komisija patikslina, kad niekada nebuvo pasinaudota galimybe įdarbinti „kitą personalą“. Ji priduria, kad ieškovai niekada nekėlė klausimo dėl teisės būti vertinami kaip projekto grupės nariai („kitas personalas“).

95 Komisija nurodo, kad ji nepadarė klaidos, dėl kurios galėtų būti patraukta atsakomybėn ir kad ieškovai nebuvo diskriminuojami nei teisiškai nei faktiškai, nes teisiškai jie nebuvo projekto grupės nariais bei neįrodė, kad jų padėtis yra panaši į projekto grupės narių padėtį.

- 96 Taryba abejoja dėl to, kad jos Sprendimas 98/585, kuriuo buvo pakeisti bendrosios įmonės įstatai ir kurio teisėtumas yra ginčijamas, yra taikytinas šioje byloje. Ji nurodo, kad įstatų pakeitimai buvo teisėti ir galiojantys ir bet kuriuo atveju nesušiję su bylos esme, nes visi ieškovai pradėjo dirbti JET projekte prieš Sprendimo 98/585 įsigaliojimą.
- 97 Taryba tvirtina, kad ji turi diskrecijos teisę spręsti dėl JET projekto grupės personalo įdarbinimo būdų ir kad ji teisiškai neprivalėjo palikti sąvokos „kitas personalas“. Ji paaiškina, kad neprivalėjo numatyti, jog ne kontroliuojančių organizacijų paskirti asmenys turi būti įdarbinti kaip „kitas personalas“, nei specialiai vertinti personalo, įdarbinto paslaugų sutarčių pagrindu, padėties.
- 98 Taryba pažymi, kad ieškovai, į bendrąją įmonę JET paskirti ne UKAEA ir kitų bendrosios įmonės narių, bet dirbo paslaugų sutarčių, sudarytų su trečiosiomis šalimis, pagrindu, nepatenka į darbuotojų kategoriją, kuri pagal minėtą sprendimą *Altmann ir kt. prieš Komisiją* buvo diskriminuojama. Ji priduria, kad šios sąvokos panaikinimas neįtvirtino jokios diskriminacijos ir kad niekas nebuvo įdarbintas po įstatų pakeitimo.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 99 Dėl Bendrijos deliktinės atsakomybės ir būtent bylose kaip ir ši dėl Bendrijos ir jos tarnautojų santykių, teisę į žalos atlyginimą Bendrijos teisė pripažįsta tik esant trimis sąlygoms, t. y. Bendrijos institucijų neteisėtas elgesys, reali žala ir priežastinis ryšis

tarp elgesio ir nurodytos žalos (žr. pvz., 1998 m. gegužės 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Taryba prieš de Nil ir Impens*, C-259/96 P, Rink. p. I-2915, 23 punktą).

- 100 Vertinant ieškovų ieškinio dėl atsakomybės pagrįstumą, būtina, pirmiausia, apibrėžti sąvokos „projekto grupė“ turinį JET įstatų pirminės redakcijos prasme, t. y. nustatyti, kokios specifinės užduotys, funkcijos ir atsakomybė buvo patikėtos jos nariams. Antra, reikėtų patikrinti, ar ieškovams patikėtos užduotys, funkcijos ir atsakomybė buvo analogiškos toms, kurios patikėtos projekto grupės nariams ir priskirtinos, kaip jie tvirtina, „kito personalo“ kategorijai, kurio nariai pagal minėtų įstatų 8.5 straipsnį turėjo būti įdarbinti Komisijos laikiniais tarnautojais, atsižvelgiant į kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygas (toliau – Tarnautojų įdarbinimo sąlygos).
- 101 Iš tikrųjų „kito personalo“ įdarbinimas, kaip aiškiai nurodyta įstatuose, turėjo būti vykdomas laikinųjų tarnautojų sutarčių pagrindu. Diskusija tarp šalių vyksta dėl klausimo, ar ieškovai priklauso šiai atskirai kategorijai ir ar todėl Komisija turėjo jiems pasiūlyti sudaryti tokias sutartis.

Dėl sąvokų „projekto grupė“ ir „kitas personalas“

- 102 Dėl sąvokos „projekto grupė“ JET įstatų, ypač pirminės jų redakcijos 8 straipsnis, minėtas 13 punkte, nepateikia tinkamo projekto grupės narių užduočių apibrėžimo. 8.2 straipsnis, susijęs su projekto grupės sudėtimi, nurodo, kad ši privalo garantuoti projekto, kaip Bendrijos projekto, pobūdį ir šiuo požiūriu – darbo vietas, reikalaujančias tam tikro kvalifikacijos lygio, t. y. fizikų, inžinierių ir atitinkamo

lygio administratorių darbo vietas. 8.3 straipsnis patikslina, kad bendrosios įmonės nariai aprūpina ją tokios kvalifikacijos personalu. Be to, 8.2 punkte projekto vadovui numatyti dideli įgaliojimai pasirenkant personalą.

- 103 Komisija nepateikė atitinkamų, jos manymu, priskirtinų projekto grupei, darbo vietų, kurios skirtųsi nuo ieškovų darbo vietų, kompetencijos, kvalifikacijos, funkcijų ir atsakomybės apibrėžimų, bet iš esmės siekė pabrėžti, kad ieškovai nesudarė projekto grupės dalies. Atsakovė nurodė tik tai, kad JET taryba nuo pat pradžių nusprendė, jog projekto grupė neapima gamybinio personalo.
- 104 Taigi, išskyrus šia išimtį, neatrodo, kad projekto grupė būtų laikoma hierarchinio pobūdžio ar apibrėžtos profesinės kompetencijos grupe.
- 105 Pirma, 8.2 straipsnis, susijęs su projekto grupės sudėtimi, kuris rekomenduoja „atitinkamo lygio“ fizikų, inžinierių ir administratorių darbo vietų atžvilgiu užtikrinti projekto, kaip Bendrijos projekto, pobūdį, leidžia *a contrario* daryti išvadą, kad projekto grupėje buvo įvairaus lygio pareigos. Be to, Komisija sutiko, kad projekto grupę taip pat sudarytų administracinis personalas, neapsiribojant vadovaujančiu personalu.
- 106 Antra, net jei pagal metinių JET ataskaitų, kurių ištraukos buvo pateiktos bylos medžiagoje, skyrių „Personalas“ darbuotojų grupė, priklausanti projekto grupei (*team posts*), kurią sudaro laikinieji tarnautojai, įdarbinti pagal EAEB sutartį (pagal įstatų 8.5 straipsnį personalas, kuriuo bendrąją įmonę aprūpina ne UKAEA, bet kiti tos įmonės nariai), skiriasi nuo UKAEA ir Komisijos personalo (priklausančio

Komisijos generaliniam mokslo tyrimų ir plėtros direktoratui) ir nuo sutartinio personalo (contract posts), nesančio projekto grupės nariais (*non team posts*), neatrodo, kad šis suskirstymas, padarytas dėl biudžeto, atitinka funkcinių dviejų skirtingų kompetencijos rūšių atskyrimą. Iš šių ataskaitų taip pat matyti, kad sutartinis personalas buvo įdarbintas, *inter alia*, į inžinierių darbo vietas, aiškiai nurodytas minėtame 8.2 straipsnyje, ir kad, pavyzdžiui, braižytojo ar informatiko pareigas galėjo užimti projekto grupei priklausantis arba nepriklausantis personalas.

107 Be to, atsižvelgiant į programos mokslinį ir technologinį sudėtingumą, pabrėžiamą 8 punkte minėto Sprendimo 78/471 preambulėje, projekto grupė, kuri padeda projekto direktoriui vykdyti pareigas (8.1 straipsnis), be kita ko, susijusias su projekto plėtros plano vykdymu (7.2 straipsnis), yra svarbiausia bendrosios įmonės sudėtinė dalis, apimanti žmogiškuosius resursus, būtinus įgyvendinti programą.

108 Neatrodo, kad projekto grupė buvo nelanksti ir iš anksto nustatyta kategorija, kuriai akivaizdžiai netiko ieškovų darbas ir kvalifikacija, arba kad bendrosios įmonės viduje buvo griežtas ir pastovus užduočių suskirstymas į projekto grupės užduotis, atliekamas tik projekto grupės narių, ir į kitas užduotis, nepriklausančias projekto grupei. Priešingai, reikia konstatuoti, kad ji apėmė skirtingų kvalifikacijų ir įvairių hierarchijos lygių mokslinį, techninį ir administracinį personalą.

109 Taigi sąvoka „projekto grupė“ Sprendimo 78/471 prasme turėtų būti aiškinama kaip visuma funkcijų, skirtų įgyvendinti EAEB programą „*Fusion*“.

- 110 Dėl sąvokos „kitas personalas“ paminėtina, kad JET įstatų pirminė redakcija nurodo dvi projekto grupės personalo kategorijas: personalas, kuriuo aprūpina bendrosios įmonės nariai, ir „kitas personalas“ (8.1 straipsnis). Juose taip pat numatyta (8.5 straipsnis), kad, išskyrus UKAEA personalą, išsaugantį savo statusą, ir kurio padėtis nuo 1991 m. gruodžio 19 d. minėtu sprendimu *Altmann ir kt. prieš Komisiją* buvo pripažinta diskriminuojančia, projekto grupės personalas, kuriuo bendrąją įmonę aprūpina jos nariai, ir asmenys, priklausantys šiame straipsnyje minėtai kategorijai „kitas personalas“, buvo įdarbinti laikiniais tarnautojais pagal Tarnautojų įdarbinimo sąlygas.
- 111 Kategorija „kitas personalas“ apibrėžiama tik atsižvelgiant į JET įstatuose numatytą įdarbinimo būdą. Be to, kaip buvo minėta 100 punkte, yra nesutariama ne dėl pareigos pagal minėtus įstatus įdarbinti „kitą personalą“ sudarant laikinųjų tarnautojų sutartis, o dėl to, ar ieškovai, kaip faktiškai esantys projekto grupės nariai, turėjo būti įdarbinti numatytomis sąlygomis tam, kad būtų priskirti šiai kategorijai
- 112 Komisija ir Taryba nurodo, kad JET įstatuose numatyta galimybė įdarbinti „kitą personalą“ pagal laikinųjų tarnautojų sutartis niekada nebuvo pasinaudota ir kad Bendrijos institucijos, galinčios sudaryti turto ir paslaugų pirkimo sutartis, turi teisę spręsti dėl projekto grupės įdarbinimo pakeitimo. Jos neturi jokių teisinių įsipareigojimų įdarbinti „kitą personalą“ pagal laikinųjų tarnautojų sutartis.
- 113 Iš tikrųjų Bendrijos institucijos turi didelę diskrecijos teisę pasirinkti priemones, tinkamiausias patenkinti jų personalo poreikį (1989 m. vasario 28 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Van der Stijl ir kt. prieš Komisiją*, 341/85, 251/86, 258/86, 259/86, 262/86 ir 266/86, 222/87 ir 232/87, Rink. p. 511, 11 punktas), ypač

įdarbinant laikinuosius tarnautojus (1998 m. lapkričio 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Fabert-Goossens prieš Komisiją*, T-217/96, Rink. FP p. I-A-607 ir II-1841, 29 punktas). Tai ypač būdinga bendrųjų įmonių organizavimui ir veikimui (minėto sprendimo *Altmann ir kt. prieš Komisiją* 154 punktas).

- 114 Tai, kad JET įstatatai numatė „kito personalo“ įdarbinimą pagal laikinųjų tarnautojų sutartis, neįpareigojo Komisijos juos įdarbinti šiuo būdu, jei tai neatitiko projekto grupės poreikių. Bendros įmonės vadovybė turėjo visišką veikimo laisvę nustatyti, kokią projekto grupės dalį turėtų sudaryti kiekvienos iš įstatų 8.1 straipsnyje paminėtų dviejų kategorijų personalas (personalas, kuriuo aprūpino bendrosios įmonės nariai ir kitas personalas), ir turėjo įrašyti savo pasirinkimą į etatų sąrašą, pateikiamą metiniame biudžete. Ji taip pat galėjo kreiptis į įdarbinimo ir paslaugų teikimo įmones, kad būtų atliktos įvairios užduotys, būtinos bendros įmonės veikimui, nenumatytos pagal sutartis (minėto sprendimo *Mulfinger ir kt. prieš Komisiją* 14 punktas), ir kurias projekto grupė turėjo atlikti vadovaujama projekto direktoriaus.
- 115 Tačiau JET vadovybė negalėtų sudaryti tokių sutarčių su įdarbinimo ar paslaugų teikimo įmonėmis, siekdama išvengti įstatų nuostatų taikymo (1985 m. birželio 20 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Klein prieš Komisiją*, 123/84, Rink. p. 1907, 24 punktas ir minėto sprendimo *Mulfinger ir kt. prieš Komisiją* 11 punktas). Iš tikrųjų, sutartimis Bendrijos institucijoms suteiktos funkcijos negali būtų patikėtos išorės įmonėms, bet privalo būti atliktos personalo, kuriam taikomi įstatatai (minėto sprendimo *Mulfinger ir kt. prieš Komisiją* 13 ir 14 punktai).
- 116 Iš 8, 107 ir 109 punktuose minėto Sprendimo 78/471 išplaukia, kad JET projektas sudarė svarbų etapą vykdamas EAEB programą „Fusion“, kuris dėl savo mokslinio ir technologinio sudėtingumobei svarbos ilgalaikio energijos tiekimo Bendrijai

saugumui ir finansinių ir žmogiškųjų išteklių, būtinų jo realizacijai, pateisino bendrosios įmonės sukūrimą. Toks projektas, kurio įgyvendinimas buvo užtikrinamas įstatuose numatytos JET projekto grupės, kaip nurodyta 107 punkte, priklauso užduotims, minėtoms 1 ir 2 punktuose, kurios Bendrijai patikėtos EAEB sutartimi.

- 117 Todėl tokiu atveju, kai bendrosios įmonės JET viduje yra ginčijamos sutartimis Bendrijos institucijoms suteiktos funkcijos, teismo praktikos minėtame sprendime *Mulfinger ir kt. prieš Komisiją* prasme tuo atveju, kai šių funkcijų negalėjo atlikti personalas, kuriuo aprūpino bendrosios įmonės nariai, jas galėjo atlikti tik pagal laikiniams tarnautojams taikomą tvarką, numatytą Tarnautojų įdarbinimo taisyklėse, įdarbintas „kitas personalas“, kaip buvo reikalaujama pagal JET pirminius įstatus.
- 118 Reikia nustatyti, ar, nepaisant ieškovų teisinės ir biudžetinės padėties, jie laikytini, atsižvelgiant į patikėtas funkcijas, projekto grupės, numatytos įstatų 8 straipsnyje, nariais.
- 119 Taigi Komisijos, palaikomos Tarybos, argumentas, pagal kurį ieškovai neturėjo jokio teisinio ryšio su bendrąja įmone JET ir niekada nebuvo laikytini projekto grupės, kurioje niekada nebuvo įdarbinamas kitas personalas, nariais, yra netinkamas, nes reikia aiškiai nustatyti, ar ieškovai teisėtai nebuvo priskirti projekto grupei, atsižvelgiant į visas dėl to atsiradusias pasekmes tarnybai.

Dėl funkcijų, kurias atliko ieškovai JET

- 120 Šalys nesutaria dėl užduočių, kurias atliko ieškovai bendrojoje įmonėje JET, pobūdžio. Suinteresuotieji asmenys nurodo, kad dėl savo kvalifikacijos, funkcijų ir atsakomybės, jie faktiškai buvo projekto grupės nariai. Tačiau Komisija tvirtina, kad suinteresuotieji asmenys pateko į kitą darbuotojų kategoriją, sudarytą iš darbuotojų, nesuskirstytų pagal darbo pobūdį, kurių užduotys, pervertintos suinteresuotųjų asmenų, daugelio iš jų atžvilgiu neatitiko projekto grupės narių užduočių.
- 121 Iš bylos medžiagos, ypač iš dalių, susijusių su ieškovų pareigomis ir kvalifikacija, dėl kurių Komisija iš esmės neprieštaravo, ir kurie buvo kritikuojami jų turimos atsakomybės atžvilgiu, išplaukia, kad suinteresuotieji asmenys yra šeši braižytojai, trys inžinieriai, du fizikai, atsakingas už techninį aptarnavimą asmuo ir technikas. Taigi ieškovų pareigos ir kvalifikacijos, kurių sąrašą pateikia Komisija, yra savo pobūdžiu ir lygiu analogiškos projekto grupės narių pareigoms ir funkcijoms. Be to, Komisija 2003 m. gegužės 8 d. posėdyje pripažino, kad nebuvo esminių skirtumų tarp projekto grupės narių ir ieškovų, jų kvalifikacija ir profesinė patirtis buvo panaši, tačiau personalo, šiuo atveju ieškovų, įdarbinimo būdą „užpildyti spragas“ lėmė administraciniai motyvai.
- 122 Šių funkcijų panašumą patvirtina JET organizacinė struktūra. 1997 metų JET pavyzdinė pareigų knyga rodo, kad sutartiniam personalui yra atstovaujama daugelyje JET skyrių, neatskiriant jo nuo projekto grupės narių, ir užima pareigas, kurių pavadinimas kartais tapatus kolegų pareigų pavadinimui. Be to, iš šios organizacinės struktūros matyti, kad keturiais atvejais „*Finance service*“ (finansų

skyrius), „*Quality Assurance Group*“ (kokybės užtikrinimo grupė), „*Remote Handling Group*“ (distancinio valdymo grupė) ir „*Magnet Systems Group*“ (magnetinių sistemų grupė) tarnybos ar grupės vadovas buvo paskirtas iš sutartinio personalo.

- 123 Be to, yra aišku, kad kai kurie iš ieškovų užėmė projekto grupėje atsakingas pareigas. Kai kurių iš jų paminėjimas JET organizacinėje struktūroje ar kituose bendros įmonės dokumentuose yra papildomas įrodymas, kad suinteresuotieji asmenys buvo veiksmingai integruoti į šią grupę. Be to, Komisija patvirtino kai kurie ieškovų mokslinį indėlį į kai kurias metines ataskaitas apie JET plėtrą.
- 124 Atskiri kai kurių ieškovų, einančių technines pareigas, atvejai negali turėti įtakos minėtiems argumentams, nes projekto grupė pasirodė nesanti iš anksto nustatyta, pastovi ir apibrėžta, kaip buvo pirmiau nurodyta, ir kad ieškovų užimamos pareigos turėjo atitikmenis vienu ar kitu JET programos vykdymo momentu.
- 125 Iš individualių ar kolektyvinių sutarčių, sudarytų tarp bendrosios įmonės JET ir trečiųjų įmonių, sąlygų matyti, kad ieškovų darbo sąlygas nustatė JET vadovybė, jie buvo jai pavaldūs ir turėjo laikytis bendrajai įmonei taikomų taisyklių (tipinės individualios sutarties 3 straipsnis ir tipinės kolektyvinės sutarties 5 straipsnis). Ieškovai tvirtina, ir jiems neprieštarujama, kad jų darbo sąlygas tiek dėl organizavimo, tiek dėl darbo turinio ir metodų nustatė bendrosios įmonės JET vadovybė.
- 126 JET veiklos ataskaitos patvirtina glaudų sutartinio personalo bendradarbiavimą su projekto grupe bei tai, kad projekto grupės užduotys galėjo būti patikėtos tiek šios

grupės nariams, tiek sutartiniam personalui. 1981 metų ataskaitoje, po to, kai joje buvo paminėtas augantis projekto grupės narių skaičius, nurodyta (p. 14), kad:

„Tam tikro personalo, ypač inžinierių ir technikų, įdarbinimas lieka sudėtingas, nors padėtis pagerėjo antrame pusmetyje po britų personalo įdarbinimo inžinieriais ir technikais. Vis dėlto yra būtina įdarbinti dar labai daug sutartinio personalo“.

- 127 Iš bylos medžiagos matyti, kad sutartinis personalas patenkindavo nuolatinį kiekybiškai svarbų JET projekto žmogiškųjų resursų poreikį visą bendrosios įmonės gyvavimo laikotarpį.

Dėl projekto grupės personalo poreikio

- 128 Taigi JET taryba, kuri iš pradžių nusprendė skirti sutartinį personalą vykdyti kvalifikuoto gamybinio ir techninio personalo pareigas, kaip minėta 102 punkte, vėliau išplėtojo šį sumanymą grupių, dirbančių pagal sutartis, atžvilgiu. Komisija savo atsiliepime į ieškinį patikslino, kad bendroji įmonė turėjo sudaryti sutartis tam, kad apsirūpintų sutartiniu personalu, kai JET narės pagal įstatus negalėjo aprūpinti projekto grupės reikiamu moksliniu, techniniu ir administraciniu personalu. Pirmosios instancijos teismas minėto sprendimo *Altmann ir kt. prieš Komisiją* 100 punkte nusprendė, kad po „sutarties dėl priimančios organizacijos suteikiamos pagalbos, dėl kurios derėtasi 1987 metais ir kurią 1988 metais ratifikavo JET valdyba, išaiškinimo, daugelis paslaugų, teikiamų pagal minėtą sutartį priimančios organizacijos, nuo to laiko buvo teikiamos pagal komercines sutartis, sudarytas remiantis konkurso rezultatais“.

- 129 Sutartinis personalas buvo įdarbinamas pagal individualias arba grupines (visi darbuotojai) sutartis 28 ir 29 punktuose aprašyta tvarka. Todėl biudžetinės šitaip įdarbintų tarnautojų darbo vietos buvo įtrauktos į etatų sąrašus ir pažymėtos kaip nesusijusios su projekto grupe.
- 130 Ištraukos iš 1981, 1986, 1989, 1990 ir 1998 metų JET metinių ataskaitų taip pat 1987 metų Audito rūmų ataskaita apie JET rodo sutartinio personalo, samdomo trečiųjų įmonių, sudariusių sutartis su JET ir aprūpinančius bendrąją įmonę darbuotojais visą jos gyvavimo laikotarpį, kiekybinę svarbą.
- 131 Iš šių ataskaitų skyriaus „Personalas“ išplaukia, kad personalas, nesudarantis projekto grupės, įdarbintas pagal sutartis, kurios skyrėsi nuo projekto grupės personalo sutarčių, sudarė svarbią personalo, dirbančio projekte, etatų dalį, pavyzdžiui, 37 proc. 1986 metais ir 48 proc. 1998 metais.
- 132 1986 metų ataskaita pažymi „būtinybę įdarbinti sutartinį personalą, kad būtų patenkintas darbuotojų poreikis“ ir po šio pastebėjimo nurodo: „kadangi patvirtintas grupės darbo vietų skaičius išliko 165 (pagal EAEB sutartį), atitinkamai 260 darbo vietų ir 19 darbo vietų, perkeltų iš UKAEA ir (Komisijos mokslo tyrimų ir plėtros generalinio direktorato) „Fusion“ programos, JET taryba patvirtino 210 naujų darbo vietų, į kurias įdarbinama pagal sutartis, taigi darbo vietų skaičius padidėjo 44 vietomis ankstesniųjų metų atžvilgiu“. Ataskaitoje priduriama:

„Į darbo vietas pagal sutartis priimami įmonių ir kitų organizacijų darbuotojai, kuriais aprūpinama šių įmonių ir JET sutarčių pagrindu.“

- 133 1987 metų Audito rūmų ataskaitoje pažymėti leistini etatai, iš kurių 449 projekto grupės darbo vietos ir 231 darbo vietos, į kurias priimama pagal sutartis, ir užimtos darbo vietos, iš kurių 372 projekto grupės darbo vietos ir 259 darbo vietos, į kurias priimama pagal sutartis. Ta pati ataskaita nurodo, kad sutartinis personalas nebuvo tiesiogiai susijęs su bendrąja įmone JET, o įdarbintas įmonių, konkurso tvarka sudariusių sutartis su bendra įmone. Audito rūmų prašymu bendrosios įmonės vadovybė personalo išlaidose pažymėjo išlaidas, skirtas tarnautojams įdarbinti pagal sutartis.
- 134 Statistiniai duomenys, esantys JET 1986, 1989 ir 1998 metų ataskaitų ištraukose, pateiktose bylos medžiagoje, biudžetinių ir užimtų darbo vietų projekto grupėje ir už jos ribų atžvilgiu, t. y. darbo vietų, į kurias priimama pagal sutartis, parodo, kad pastarosios sudaro didelę dalį.

Metai	1986		1989		1998	
	biudžetinės	užimtos	biudžetinės	užimtos	biudžetinės	užimtos
Darbo vietos grupėje	444	384	470	383	nėra duomenų	242,5
Darbo vietos, į kurias priimama pagal sutartis	210	229	210	242	nėra duomenų	255

- 135 Taigi masiniu JET vadovybės personalo, būtent ieškovų, įdarbinimu pagal sutartis, tam kad būtų patenkintas personalo poreikis, kurio bendrosios įmonės JET narės negalėjo patenkinti, kaip buvo minėta 128 punkte, buvo siekiama įvykdyti projekto grupei paskirtas užduotis. Metinės JET ataskaitos akivaizdžiai parodė pasikartojančius šio pobūdžio bendrosios įmonės sunkumus; pvz., 1981 metų ataskaita, paminėta

126 punkte, nurodo inžinierių ir technikų atvejį. Iš minėtų ataskaitų matyti, kaip visu JET gyvavimo laikotarpiu vykdomas masinis ir pasikartojantis personalo įdarbinimas pagal sutartis padėjo įveikti šiuos sunkumus. 134 punkte pateiktoje lentelėje matyti, kad ne visada buvo galima užpildyti biudžete numatytas projekto grupės darbo vietas ir jos buvo užpildomos sutartiniu personalu.

136 Be to, daugelis ieškovų JET projekte dalyvavo ilgą laiką. Iš 13 ieškovų 11 bendrojoje įmonėje dirbo daugiau nei 5 metus, 8 iš jų – daugiau nei 10, 5 – daugiau nei 15 ir 3 – daugiau nei 20 metų. Kiti du ieškovo JET dirbo ketverius metus. Kaip buvo pirmiau nurodyta, metinės suinteresuotųjų asmenų sutartys buvo atnaujinamos. Ieškovo nurodo, ir jiems neprieštaraujama, kad JET vadovybė vienam ar kitam iš jų dažnai siūlė darbą ir vėlesnį sutarties atnaujinimą. Ilgalaikis personalo, turinčio specialią kvalifikaciją, dalyvavimas patvirtina, kad jie tenkino nuolatinį personalo poreikį ir atliko svarbias JET projektui užduotis.

137 Iš viso to matyti, kad ieškovo atlikdavo užduotis, lygiavertes toms, kurias galėjo atlikti projekto grupės nariai, ir kad jų įdarbinimo tikslas buvo užpildyti personalo, kuriuo aprūpinti turėjo bendros įmonės narės, trūkumą, egzistavusį visą JET programos laikotarpį.

138 Be to, 2003 m. gegužės 8 d. posėdyje Komisija pripažino, kad ieškovo atliko didelį darbą JET projektui, kuris buvo svarbus mokslo tiriamasis EAEB projektas. Tačiau atsakovė teigia, jog tam, kad būtų taikoma teismo praktika, kylanti iš minėto sprendimo *Mulfinger ir kt. prieš Komisiją*, būtina, jog nagrinėjamos funkcijos būtų priskiriamos Bendrijos viešajai tarnybai, nes kalbama apie atitinkamas užduotis, kurias galėtų atlikti tik Bendrijos tarnautojai. Komisijos pateiktas aiškinimas

nukrypsta nuo Teisingumo Teismo nustatytų kriterijų. Iš tikrųjų šios bylos ir minėto sprendimo *Mulfinger ir kt. prieš Komisiją* prasme funkcijos, kurias atliko projekto grupės nariai, dalyvavę tiesiogiai, o ne papildomai įgyvendinant Bendrijos reikšmės programą, dėl kurios pagal EAEB sutartį buvo sukurta bendroji įmonė, laikytinos funkcijomis, susijusiomis su EAEB patikėtu mokslo tiriamuoju darbu, ir patenka į Nuostatų reguliavimo sritį, kaip numatyta JET įstatų 8 straipsnyje.

- 139 Galiausiai, atsižvelgiant į sutartinio personalo atliekamas funkcijas ir didelę jo užimamų darbo vietų dalį per visą bendrosios įmonės gyvavimo laikotarpį, galima pagrįstai tvirtinti, kad JET projekto nebūtų galima tinkamai vykdyti be sutartinio personalo. Skirtumas tarp projekto grupės narių ir kito personalo nėra patvirtintas funkcinis skirtumas tarp dviejų darbo vietų kategorijų. Būtina konstatuoti, kad šis skirtumas atsirado pažeidžiant JET įstatus, siekiant išvengti suinteresuotųjų asmenų įdarbinimo laikiniais tarnautojais pagal Tarnautojų įdarbinimo sąlygas, kaip numatė minėti įstatai.

Dėl neteisėto elgesio

- 140 Iš viso to, kas pasakyta, matyti, kad ieškovai atlikdavo labai svarbias užduotis bendrojoje įmonėje JET, atitinkančias tas, kurias atlikdavo kiti projekto grupės nariai, su kuriais kartu dirbo. Taigi *de facto* jie buvo projekto grupės nariai. Todėl ieškovai pagal JET įstatus turėjo būti įdarbinti kaip „kitas personalas“, sudarantis projekto grupę, kaip nurodyta 100 punkte. Įdarbinant juos pagal sutartis, tarpininkaujant trečiosioms įmonėms, nukrypstama nuo procedūros. Tai atskleidžia ilgalaikę diskriminaciją suinteresuotųjų asmenų atžvilgiu, dėl kurios Komisija ir Taryba nepateikė jokie pateisinimo, suderinamo su taikytinu reglamentavimu.

- 141 Nepasiūlydama ieškovams laikinųjų tarnautojų sutarčių ir taip pažeisdama JET įstatus, Komisija, vykdydama savo administracines funkcijas, pažeidė teisę, kurią suinteresuotiesiems asmenims suteikė minėti įstatai. Šis elgesys, dėl kurio tie asmenys pateko į diskriminuojančią teisinę padėtį projekto grupės tikrųjų narių atžvilgiu visą JET bendrosios įmonės gyvavimo laikotarpį, yra atitinkamos Bendrijos institucijos neteisėtas elgesys. Šitoks neteisėtas elgesys užtraukia Bendrijos atsakomybę.

Dėl 1988 metais padarytų JET įstatų pakeitimų

- 142 1998 metų spalio mėnesį pasirodęs įstatų pakeitimas, panaikinęs 8 straipsnyje minimą sąvoką „kitas personalas“ (žr. 26 punktą), neturi įtakos ankstesniam vertinimui. Jis negalėjo paveikti suinteresuotųjų asmenų, kurie pirmą kartą buvo įdarbinti anksčiau, padėties, kaip nurodyta 27 punkte. Be to, daugelis ieškovų iki projekto pabaigos dirbo bendroje įmonėje JET, kuri jų tarnybos nebandė nutraukti.
- 143 Nesant būtinybės priimti sprendimą dėl 89 punkte ieškovų pateikto prieštaravimo dėl teisėtumo, pakanka priminti, kad Bendrijos institucijos visada turi galimybę, neperžengdamos biudžeto ribų, įdarbinti laikinuosius tarnautojus pagal Tarnautojų įdarbinimo sąlygos bei atnaujinti esamas sutartis. Atsižvelgiant į tai, kad ginčijamos funkcijos atitiko pagrindines JET projekto užduotis, priklausančias bendrosios įmonės veiklai ir įtrauktas į etatų sąrašą, kaip buvo pirmiau konstatuota, nebuvo galima teisėtai naudotis išorės įmonių paslaugomis (minėto sprendimo *Mulfinger ir kt. prieš Komisiją* 11 ir 14 punktai).

- 144 Taigi, nors pakeisti JET įstatai, minėti 26 punkte, įsigalioję 1998 m. spalio 21 d., nebeįtvirtino kaip pirminiai įstatai „kito personalo“ kategorijos ir jo įdarbinimo laikiniais tarnautojais būdo, vis dėlto, kaip ir anksčiau, pagrindinems projekto užduotims vykdyti tuo atveju, kai jos negalėjo būti atliekamos personalo, kuriuo aprūpinti turėjo bendrosios įmonės nariai, kaip nurodyta pakeistų įstatų 8.3 punkte, turėjo būti taikomos Tarnautojų įdarbinimo sąlygos, į kurias, be to, nukreipė pakeisti įstatai personalo, kuriuo buvo aprūpinta, atžvilgiu.
- 145 JET įstatų pakeitimai nesudarė kliūčių tam, kad su ieškovais būtų sudarytos laikinųjų tarnautojų sutartys pagal Tarnautojų įdarbinimo sąlygas, kaip ir turėtų būti, atsižvelgiant į jų funkcijas. Kadangi pasikeitus įstatams tokios sutartys nebuvo sudarytos, darytina išvada, kad neteisėtas elgesys ieškovų atžvilgiu, nustatytas 140 punkte, išliko iki JET projekto pabaigos.

Dėl priežastinio ryšio

Šalių argumentai

- 146 Komisija tvirtina, kad ieškovų įdarbinimas laikiniais tarnautojais, jeigu būtų surengta „kito personalo“ įdarbinimo laikiniais tarnautojais procedūra, nebūtų garantuotas, nes jie turėtų patenkinti atitinkamas įdarbinimo sąlygas ir tikimybė laimėti per tokią atrankos procedūrą yra apie 25 %. Atsakovė priduria, kad suinteresuoti asmenys, kuriems nebuvo taikoma projekto grupės nariams taikoma atrankos procedūra, niekada neteikė paraiškų dalyvauti atrankoje į laisvas darbo vietas projekto grupėje, ir tai leidžia manyti, kad jie neturėjo būtinos kvalifikacijos. Komisija daro išvadą, kad nėra priežastinio ryšio tarp neteisėto elgesio ir nurodytos žalos.

- ¹⁴⁷ Šiuo požiūriu ieškovai tvirtina, kad jų padėtis yra tapati projekto grupės narių padėčiai. Jie primena, kad atliko tas pačias užduotis kaip projekto grupės nariai, turėjo panašią kvalifikaciją, ilgai dirbo bendrojoje įmonėje JET, ir kad kai kurie iš jų vykdė atsakingas pareigas projekto grupėje.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- ¹⁴⁸ Tam, kad būtų patvirtintas priežastinis ryšys, iš esmės būtina įrodyti tiesioginį ir tikrą priežastinį ryšį tarp atitinkamos Bendrijos institucijos padarytos klaidos ir nurodytos žalos (1999 m. rugsėjo 28 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Hautem prieš EIB*, T-140/97, Rink. FP p. I-A-171 ir II-897, 85 punktas).
- ¹⁴⁹ Tačiau ginčiuose, kylančiuose pagal Nuostatus, teismo praktikos reikalaujamas priežastinio ryšio tikrumo laipsnis yra pasiektas, kai Bendrijos institucijos neteisėtas elgesys nebūtinai aiškiai atėmė iš asmens darbą, nes suinteresuotasis asmuo niekada negalėtų įrodyti, kad turėjo tokią teisę, bet realią galimybę būti įdarbintam pareigūnu ar tarnautoju, ir dėl to jis patyrė materialinę žalą, praradęs pajamas. Kadangi konkrečiu atveju atrodytų labai tikėtina, kad jeigu būtų laikomasi teisės aktų, Bendrijos institucija būtų įdarbinusi tarnautoją, teorinis netikrumas, susijęs su sistemingai vykdomomis procedūromis, nedaro kliūčių faktiškai atlyginti realią žalą, kurią patyrė suinteresuotasis asmuo dėl to, kad iš jo buvo atimta teisė dalyvauti atrankoje užimti tam tikras pareigas, patenkančią į Nuostatų taikymo sritį, kurias užimti jis turėjo visas galimybes.

- 150 Šioje byloje teisė į žalos atlyginimą gali būti pripažinta, jei ieškovai įrodys, kad jie prarado aiškią galimybę dirbti JET projekte pagal Nuostatus ir dėl to patyrė materialinę žalą (minėto sprendimo *Taryba prieš de Nil ir Impens* 28 ir 29 punktai).
- 151 Kadangi buvo įdarbinama ne pagal Nuostatus, o taikoma kita įdarbinimo tvarka siekiant išvengti laikinųjų tarnautojų įdarbinimo, priežastinis ryšys tarp neteisėto elgesio ir patirtos materialinės žalos laikomas nustatytu tuo atveju, jeigu suinteresuoti asmenys prarado realią galimybę būti įdarbinti.
- 152 Tokio požiūrio laikomasi tarnautojų bylose, ypač kai kalbama apie klaidingo naujo paskyrimo poveikio tolesnei atitinkamo tarnautojo karjerai vertinimą (minėto sprendimo *Taryba prieš de Nil ir Impens* 28 ir 29 punktai).
- 153 Reikia įvertinti, ar ieškovai pagal turimą kvalifikaciją, atliekamas užduotis JET ir sutarčių atnaujinimą turėjo realių galimybių būti įdarbinti laikiniais tarnautojais, jei būtų taikomos JET įstatuose nustatytos procedūros.
- 154 Pirmiau buvo nustatyta, kad ieškovų funkcijos, jų kvalifikacija ir įdarbinimo bei darbo sąlygos buvo panašios į projekto grupės narių, tokiais pripažintų JET vadovybės, funkcijas, kvalifikaciją, įdarbinimo ir darbo sąlygas, kad projekto grupė nebūtų galėjusi vykdyti projekto be sutartinio personalo, kuris sudarė didelę dalį

paskirto personalo visą gyvavimo laikotarpį, pagalbos, ir kad dėl praktiškai sistemingo suinteresuotųjų asmenų metinių sutarčių atnaujinimo daugelis iš jų dirbo bendrojoje įmonėje labai ilgai.

155 Šios aplinkybės įrodo, kad sutartinis personalas buvo būtinas JET projektui įgyvendinti, kad ieškovai turėjo reikiamą kvalifikaciją užduotims, kurioms jie buvo įdarbinti, atlikti ir kad jų darbas tenkino JET vadovybę, skatindavusią ir patvirtindavusią metinių sutarčių atnaujinimą. Be to, Komisija neįrodė, kad JET personalo poreikį patenkinus laikinųjų tarnautojų sutartimis, kaip numatyta JET įstatuose, ieškovai nebūtų įdarbinti (minėto sprendimo *Taryba prieš de Nil ir Impens* 28 ir 29 punktai). Taigi ieškovai pakankamai teisiškai įrodė tai, kad dėl neteisėto elgesio jų atžvilgiu jie prarado galimybę būti įdarbinti laikiniais tarnautojais.

156 Nors Komisija tvirtina, kad ieškovai niekada neteikė paraiškų dalyvauti atrankoje į laisvas darbo vietas projekto grupėje, ji neįrodė, pateikdama pranešimą apie laisvas darbo vietas, kad į tokias vietas gali pretenduoti išorės personalas, bei nenurodė jų periodiškumo. Atsakovė apsiriboja detaliu trylikos asmenų įdarbinimo projekto grupėje pagal darbo sutartis 1989 metais paaiškinimu. Akivaizdu, kad niekada nebuvo pasiūlymų įdarbinti laikiniais tarnautojais į tas darbo vietas, kurias užėmė ieškovai. Priešingai, atrodo, kad „projekto grupės“ darbo vietos buvo „skirtos“ bendrosios įmonės narių personalui, įdarbintam laikiniais tarnautojais pagal EAEB sutartį, Komisijos tarnautojams ir UKAEA personalui, ir labai abejotina, kad kas nors iš sutartinio personalo būtų galėjęs tapti jos nariu.

157 Todėl priežastinis ryšys tarp neteisėto elgesio ir patirtos žalos laikomas pakankamai teisiškai nustatytu, kad būtų pateisintas žalos, ieškovų patirtos dėl

prarastos realios galimybės būti įdarbintiems laikiniais Europos Bendrijų tarnautojais, atlyginimas.

Dėl žalos

Šalių argumentai

- 158 Ieškovai tvirtina, kad jie patyrė materialinę žalą, susidedančią iš trijų elementų, t. y. darbo užmokesčio už darbo laiką JET projekte, susijusių lengvatų, įskaitant pensines įmokas, ir pajamų dėl to, kad jiems nebuvo užtikrinta kita darbo vieta Komisijoje penkerių metų, skaičiuojant nuo projekto pasibaigimo, t. y. 1999 m. gruodžio 31 d., laikotarpiui, praradimo.
- 159 Ieškovai nurodė kiekvieno individualaus reikalavimo sumą ir jos apskaičiavimo pagrindą. Jie patikslina, kad apskaiči neatsižvelgė į skirtingus apmokestinimo tarifus ir Anglijos mokesčių sistemą, taikomą sumoms, gautoms už patirtą žalą. Kalbant apie M. Walton, kuris 1999 metais buvo įdarbintas laikinuoju tarnautoju, pažymėtina, kad jis buvo įdarbintas neįgyvendinat teisės į užtikrinamą darbo vietą, kuria naudojosi ankstesnieji projekto grupės tarnautojai.
- 160 Komisija neigia ieškovų teisę į žalos atlyginimą ir nurodo minėto sprendimo *Altmann ir kt. prieš Komisiją*, kuris turėtų būti taikomas *a fortiori* ne projekto

grupės personalui, motyvus. Ji tvirtina, kad net jeigu ji būtų patraukta atsakomybėn, ši atsakomybė turėtų būti pagrįsta tarnybiniu nusižengimu ir galėtų atsirasti tik priėmus minėtą sprendimą *Altmann ir kt. prieš Komisiją*. M. Walton, įdarbinto 1999 m. laikinuoju tarnautoju, prašymas yra priimtinas tik tiek, kiek jis susijęs su laikotarpiu iki jo įdarbinimo.

- 161 Komisija atmeta žalos, atsiradusios po JET projekto pasibaigimo 1999 m. gruodžio 31 d., atlyginimą. Dėl apmokestinimo ji nurodo, kad egzistuoja neišvengiamas skirtumas tarp darbo vietų pagal nacionalinę ir pagal Bendrijos teisę, ir neaišku, ar Jungtinės Karalystės mokesčių įstaigų požiūriu žalos atlyginimas už tarnybinių nusižengimų yra apmokestinamas.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 162 Ieškovų nurodytą finansinę žalą iš esmės sudaro prarastos pajamos dėl negauto darbo užmokesčio, susijusių lengvatų ir teisės į pensiją, įgytos darbo laikotarpiu JET ar dėl jo, ir prarastos pajamos, susijusios su perspektyvomis vėliau gauti darbo vietą, kurią Komisija būtų galėjusi pasiūlyti po 1999 metų.

- 163 Ši žala atsiranda palyginus finansines darbo sąlygas, kuriomis naudotųsi ieškovai, būdami laikiniais tarnautojais, su sąlygomis, kurias jie turėjo kaip trečiųjų įmonių darbuotojai. Yra žinoma, kad sutartinio personalo padėtis finansiniu požiūriu mažiau palanki nei laikinųjų tarnautojų padėtis.

- 164 Per JET bendrojoje įmonėje praleistą laikotarpį ieškovų patirta žala atsiranda dėl skirtumo tarp darbo užmokesčių, susijusių lengvatų ir teisių į pensiją, kurias

suireruesuotieji asmenys būtų gavę dirbdami JET projekte laikiniais tarnautojais, ir darbo užmokesčių, susijusių lengvatų ir teisių į pensiją, kurias jie gavo dirbdami pagal darbo sutartis.

- 165 Kalbant apie perspektyvas vėliau gauti darbo vietą, nurodyta žala yra susijusi su ieškovo galimybe, pasibaigus JET projektui, gauti pasiūlymą sudaryti laikinojo tarnautojo sutartį. Tokia įdarbinimo perspektyva atrodo labai hipotetinė, nes nėra jokio pagrindo, leidžiančio manyti, kad pasibaigus bendrosios įmonės JET projektui, EAEB reikės tokių darbo vietų, kurias užėmė ieškovai, ir kad nėra informacijos, patvirtinančios, kad tarp bendrosios įmonės JET ir Europos termobranduolinės sintezės plėtros susitarimo institucijos, minėtos 8 punkte, kurios tęsia ankstesnius bendrosios įmonės mokslo tyrimus, egzistuoja struktūrinis tęstinumas. Kadangi žala, susijusi su darbo perspektyvomis po 1999 m. gruodžio 31 d., yra neįrodyta, ieškovų prašymai dėl žalos atlyginimo šiuo atžvilgiu turi būti atmesti.
- 166 Kiekvieno ieškovo žalos atlyginimas turi būti apskaičiuotas pradėdant nuo seniausiai sudarytos arba pratęstos sutarties įsigaliojimo momento, kuris negali būti ankstesnis nei penkeri metai prieš pateikiant Komisijai prašymus dėl žalos atlyginimo.
- 167 Pirmosios instancijos teismas, remdamasis bylos medžiaga, negali nustatyti žalos atlyginimo dydžio kiekvieno ieškovo atžvilgiu. Šalys raginamos susitarti pagal nurodytus principus ir kriterijus.
- 168 Šalys pirmiausia turėtų susitarti dėl pareigų ir laipsnio, kurie atitiktų kiekvieno ieškovo funkcijas, jei po 166 punkte nurodytos datos jam būtų pasiūlyta laikinojo tarnautojo sutartis.

169 Toliau jos turėtų susitarti dėl kiekvieno suinteresuotojo asmens karjeros tinkamo atkūrimo, pradėdant jo įdarbinimu ir baigiant 166 punkte nurodytu paskutinių penkerių metų laikotarpiu, atsižvelgiant į vidutinį darbo užmokesčio ir kategorijos, atitinkančių EAEB tarnautojo, pagal galimybę dirbančio JET, darbo užmokesčių ir kategoriją, augimą, taip pat į galimą paaukštinimą, kuriuo kiekvienas galėtų pasinaudoti šiuo laikotarpiu pagal panašioje padėtyje esančių EAEB laikinųjų tarnautojų paaukštinimų vidurkį.

170 Bendrijos laikinojo tarnautojo ir tarnautojo, dirbančio pagal darbo sutartį, šiuo atveju ieškovų, padėtys lyginamos atsižvelgiant į sumas, atskaičius įmokas, atskaitymus ir kitus mokesčius pagal taikomą teisę. Bendrijos ir Didžiosios Britanijos mokesčių sistema, taikoma nagrinėjamos sumoms, neturi daryti įtakos palyginimo, kurį reikia padaryti tarp sumų, atskaičius mokesčius, sąlygoms, turint omenyje, kad Bendrijos pareigūnams ir tarnautojams taikomas apmokestinimas Bendrijų naudai (1968 m. vasario 29 d. Tarybos reglamentas (EEB, Euratomas, EAPB) Nr. 260/68, nustatantis apmokestinimo Europos Bendrijų naudai sąlygas ir tvarką (OL L 56, p. 8.), iš dalies pakeistas 2002 m. rugsėjo 30 d. Tarybos reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 1750/2002 (OL L 264, p. 15).

171 Žalos dydis turėtų būti skaičiuojamas už laikotarpį, kuris prasidėjo 166 punkte nurodyta data ir baigėsi ieškovui nutraukus darbą JET projekte, jei tai atsitiko iki projekto pasibaigimo 1999 m. gruodžio 31 d., arba projekto pasibaigimo dieną, jeigu jis dirbo iki JET projekto pabaigos. M. Walton atveju, kadangi neginčijama, kad jis buvo įdarbintas laikiniuju tarnautoju 1999 m., laikotarpis, už kurį suteikiama teisė į

žalos atlyginimą, pasibaigia jo įdarbinimo pagal Tarnautojų įdarbinimo sąlygas momentu.

172 Ieškovai taip pat atkreipė dėmesį į mokestį, kuriuo Jungtinės Karalystės mokesčių įstaigos apmokestina tokio pobūdžio žalos atlyginimo sumą, kuri kompensuoja Bendrijos padarytą žalą.

173 Tačiau žalos atlyginimui kiekvienam ieškovui, kuriuo siekiama kompensuoti prarastus darbo užmokesčius ir susijusias lengvatas, nustatytus atskaičius mokesčius, kaip nurodyta 170 punkte, ir kuris apskaičiuotas ta pačia tvarka atsižvelgiant į apmokestinimą Bendrijos naudai, pagal protokolo dėl Europos Bendrijų pareigūnų ir tarnautojų privilegijų ir imunitetų 16 straipsnį turi būti taikoma tokia pati mokesčių sistema kaip ir Bendrijų tarnautojams išmokėtoms sumoms. Šis žalos atlyginimas, suprantamas kaip atlyginimas, atskaičius mokesčius, negali vėliau būti apmokestintas nacionaliniais mokesčiais. Papildomo žalos atlyginimo, kompensuojančio tokius mokėjimus, paprastai nebūtų.

174 Per šešis mėnesius nuo šio sprendimo paskelbimo šalys privalo susitarti pagal minėtus principus ir kriterijus. Nepasiekusios susitarimo jos per nurodytą laikotarpį pateikia Pirmosios instancijos teismui kiekvieno reikalavimo sumą (tuo pačiu klausimu žr. 1988 m. spalio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Hamill prieš Komisiją*, 180/87, Rink. p. 6141).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

175 Bylinėjimosi išlaidų klausimo nagrinėjimas atidedamas.

Remdamasis šiais motyvais,

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS (pirmoji kolegija)

prieš išspręsdamas bylą iš esmės, nusprendžia:

- 1. Iš Komisijos priteisiama atlyginti finansinę žalą, kurią kiekvienas iš ieškovų patyrė dėl to, kad nebuvo įdarbintas Komisijos laikinuoju tarnautoju, kad galėtų dirbti bendrojoje įmonėje *Joint European Torus* (JET).**
- 2. Per šešis mėnesius nuo šio sprendimo priėmimo šalys pateikia Pirmosios instancijos teismui bendru sutarimu nustatytą sumą žalai atlyginti.**
- 3. Nepasiekusios susitarimo šalys per nurodytą laikotarpį pateikia Pirmosios instancijos teismui kiekvieno reikalavimo sumą.**
- 4. Bylinėjimosi išlaidų nagrinėjimo klausimas atidedamas.**

Vesterdorf

Jaeger

Legal

Paskelbta 2004 m. spalio 5 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Kancleris

Pirmininkas

H. Jung

B. Vesterdorf